

Iudicium deputatorum Universitatis & Secundarij Cleri Colonieñ[sis]. de doctrina & vocatione Martini Buceri ad Bonnam.

<https://hdl.handle.net/1874/432353>

94

IUDICIUM DE
PVTATORVM VNIVERSITATIS
 & Secundarij Cleri Coloniens. de doctrina & vocatione
 Martini Buceri ad Bonnam.

Psalmo quarto.
 Filij hominum, vt quid diligitis vanitatem & quaeritis
 mendacium?

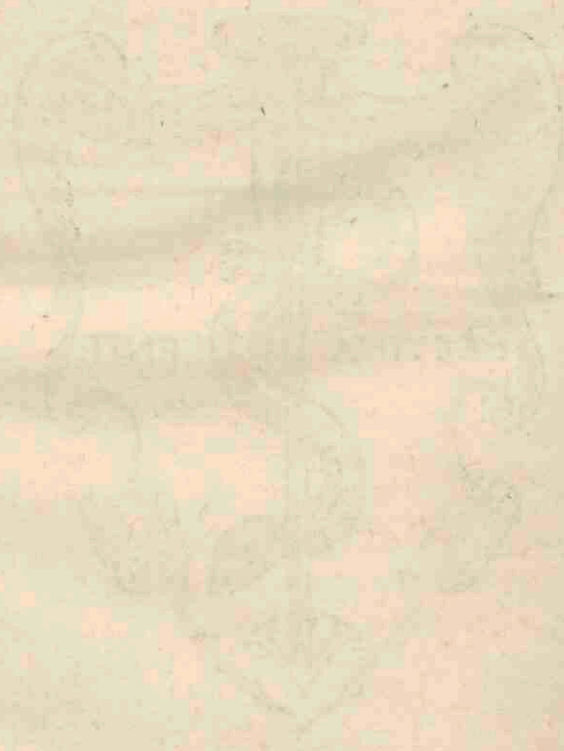
Esaiae quinto.
 Vae qui dicunt bonum malum, & malum bonum, ponentes te-
 nebras lucem, & lucem tenebras, ponentes amarum in dul-
 ce, & dulce in amarum.

Anno M. D. XLIII.

UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1888

CHRISTIANO

LECTORI VERITATEM IN FIDE

Christi constanter colere.

Atholicam illam & sanctam Ecclesiam Christiane & cādide Lector, quæ columna est & firmamentum omnis veritatis, aduersus quā ne inferorum quidē portæ poterunt vnquam præualere, iam dudū nunc vsq; odio pertinaci Martini duo infestant: vno quidem animo, sed consilio diuerso. Prior enim Martinus Lutherus, maledictus, tonitruis, & execrationibus ipsam aggreditur. Alter vero Martinus ille

1. Tim. 3
Matt. 16

Martini
pessimi
duo.

1. Petri 5

2. Cor. 11

Lutherus
aper
tus.

Bucerus
dolofus.

Bucerus, venenata blandiloquentia studet circūuenire, & incautam deprimere. Licet autem rem arduam, imo impossibilem meditentur vterq; frustra (fundata est enim ecclesia super firmam petram) nō patitur tamen Satan ille impatiens, qui semper tanq̄ leo rugiens circuit, quærens quem deuoret, ministros suos conquiescere, quos & pro diuersa ingeniorum conditione diuersis instruit armis. Vtrumlibet illi in promptu est, & ferocem apparere & mitem, blandum & terribilem, minacem & obsequentem. Nouit enim & in angelum lucis sese suosq; transfigurare. Quamobrem quærit organa suæ volūtati apta & congrua, quo altos illos & minarum contemptores animos occupet per blanditias: meticulosos vero & inertes terroribus frangat. Ad hoc suum institutum reperit Martinos istos q̄ appositissimos, & quales toto orbe exquiri posse vix ipse sperasset. Lutherus enim Germanica simplicitate, ea qua est ferocia, præter vllum fucum ad insaniam vsq; maledictionibus & execrationibus indulget, adeoq; tonitrua portentosis suis declamationibus & fulgura exaggerat, vt iam non humano pectore loqui possit videri. Bucerus autem ficta simplicitate & animo versipelli,

Heu quantum tacito voluit sub pectore virus.

Serpit, reserpit, per mille volumina se insinuat, quousq; felis musculum, Crocodilus hominē intercipiat. Facile adducor, vt credam non esse Germanica fatum origine, sed aut ex fallaci illo Iudæorum semine, aut alia quapiam longe fraudulētissima, nequissimaq; stirpe prognatum. Vtrisque nihilo minus idem est studiū, autor & pater vnus: præterea & nomen idem, a Marte pacis disturbatore fato quodam (vt opinor) acceptum. Nomen illud exhorruit aliquando Ecclesia,

A ij nec

EPISTOLA AD LECTOREM.

nec modo apparet aliud futurum. Cum enim post tot tyrannorum crudelissimam persecutionem sub pijsissimo tandem Imperatore Constantino pacem & tranquillitatem nacta fuisset, non diu licuit pacis gaudio frui. Statim enim prodijt ab inferis Martis quidam filius, Arius ille (Græcis enim Mars *ἄρης* dicitur, vnde Arij, quæadmodum apud nos Martij & Martini) qui pacem dissolueret, Episcopos seduceret, disperderet oues, & Ecclesiam crudeli & inhumana seditione deuastaret. Horrendum est meminisse malorum, quæ ille olim in Ecclesiam conuexit. Quo magis nobis verendum est, quibus duo imminet Martini, ne grauiora perpetiamur. Ambo *φιλαυτοί*, cupidi, elati,

2. Tim. 3

Bucerus
Luthero
pernicio-
sior.

superbi, blasphemj, parentibus non obediens, ingrati, scelesti, sine affectione, seditiosi, criminatores, incontinentes, immites, sine benigntate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis, q̄ dei, habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Hic vero tanto est illo nocentior, quanto ipsum hypocrisis, dissimulatione, blandiloquentia, & fraudulenta fictaq; sedulitate exuperat, fecitq; modo magnum ingenij sui & artis experimentum. Circumuenit enim & fefellit Aulicos quosdam, per quos aditum inuenit ad Reuerendissimum illum & longe clarissimum Dominum ac Principem, Archiepiscopum Colonensem, Electorem &c. quem & ipsum quoq; (cum honorum omnium gemitu & dolore maximo) dicitur illaqueasse. Ne vero videatur facere, quod facit, libellum de doctrina sua & vocatione, speciem quidem pietatis præ se ferentem, sed reuera toxicum melle circumlitum propinantem, misit ad Reuerendos & illustres Dominos insignis Ecclesiæ Metropolitanæ Colonensis, q̄s negotium istud non parum male habet. Qui eum acceptum Vniuersitati & Clero, quem Secundarium appellant, tradiderunt examinandum. Nec difficulter obtinuerunt, vt Clerus & Vniuersitas suum de eo iudicium proferrent: quod quale sit, lege Lector, & miraberis hæreses, errores, imposturas, calumnias, mendacia, fraudes & technas, quibus Satan suos obarmauit. Tu vero permante in ijs, quæ didicisti

2. Tim. 3

& credita sunt tibi, sciens a quo didiceris, & q̄ ab infantia sacras literas nosti, quæ te possunt instruere ad salutem per fidem, quæ est in Christo Iesu,

Iudicia

IUDICIUM DE

PVTATORVM PER VNIVERSITA-

tem & Secundariū Clerum Coloniaē. de libro Martini Buceri, quem germanice quidem, sed Heluetiorum lingua, atq; adeo Vniuersitati & Clero vix satis intelligibili, scripsit de doctrina & vocatione sua ad Bonnam, & quid inde Bonnenses expectare & sperare debeant. Ad dicitur interdum, vbi res videtur exigere, breuis & succincta ratio iudicij istius, vt ne quis putet Vniuersitatē & Clerum sine causa, & non magis zelo Christi (quem testatū uolunt, se nulla alia ratione huc cōmotos, q̄ pro eiusdem Christi Dei nostri gloria & orthodoxa fide afferenda) Bucero contradicere.

Nitio negari non debet, quin Martinus Bucerus multa tradat in hoc libro fidei orthodoxæ consona & catholica, qualia sunt: De summa & sanctissima Trinitate. De Christi humanitate & diuinitate. De creatione rerū, & restitutione per Christum facta. De causa peccati, quodq; uolūtatem malam,

non deum accusare oporteat, quando peccatur. Quod asserit infirmitates corporis, omnemq; aduersitatem extenuare concupiscentiæ uos. Item, in operatione boni cum gratia dei simul bonæ uolūtatis arbitrium requiri. Quod per ministerium sacramentorum gratia dei nobis conferatur cum omnibus bonis fructibus. De remuneratione item bonorum operum. De ministerio angelorum. Quod sancti intercedunt pro nobis & exaudiuntur. Quod sacerdos est minister publicus, & ecclesiæ nomine officium peragit. Item, prædicandum esse euangelium purum, nec esse alienos audiendos, & alia pleraq; quæ in præsens nihil opus est recitare. Verum hæc omnia vel ante exortum Bucero docuit, multoq; melius tradidit ecclesiæ. Nec est quod Bucero quisquam pro hac doctrina debeat, sed contra, Bucerus debet ecclesiæ, a qua accepit & didicit. Atq; o utinā in cæteris quoq; suis dogmatis ecclesiæ sanctæ catholicæ iudicium, fidem, & doctrinam deuotus sequeretur, & non conuelleret, atq; tā misere dilaniaret, quæ ipsum genuit, & libeter resipiscentem ac redeuntem in gremium suum rursus reciperet: sed ille inflexibilis est & rigidus, utpote multo iam tempore in hæresi obstinatus, nec molitur aliud, quā ut plures in eandem secum hæresim attrahat. Proinde satis apparet, ideo ipsum hæc suæ doctrinæ admiscere, ut simplices quosq; & imprudentes hac tam præclara ueritatis specie ad reliqua similiter credenda adducat. Ad quod efficiendum arte insuper alia utitur, & personam sibi assumit catholici & euangelici prædicantis, qui præter gloriam Christi & ani-

Consiliū
Buceri.

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

martum salutem nihil querat amplius: qui pro ampliando regno Dei omnibus omnia fiat, paratus omnia subire, & pro ueritatis ac pietatis assertionem sustinere. Sui dogmatis puritatem mirifice iactat, aliorum uitia reprehendit, diuersum a se sentiētes prouocat ad certamen disputationis, permittit cuius de causa cognoscere, discernere, & diiudicare. Atqui isti sunt uermiculi, quibus incauti pisces solent inescari, & trahi in nassam. Cæterum deterso fuco, si legatur liber Christiano, ueritatis tenace ac Deū timente animo, apparebit statim ingens errorum cumulus, in quibus sunt multi scandalosi & piarum aurium offensiuui, quidā grauioris mali suspicione turgidi, plerique uero plane hæretici ac damnati: quos tamē ipse pro catholicis dogmatis uidetur asserere. Quorum omnium pars bona ordine hic sequitur.

Error Bucer
de
peccato
originali
cōtra gra-
tiam bap-
tismi.

Concupiscentiam, quæ reliqua est post baptismum, facit esse peccatum seu iniustitiam, atque adeo contendit, baptizatis perpetua poenitentia, perpetuaque ignoscentia ac remissione peccati originalis opus esse. Neque enim fatetur per baptismum peccatum illud semel auferri, sed tantum intuitu Christi baptizatis non imputari ad damnationem, si tamen peccato rursus non seruiant.

Censura.

Quo dicto manifeste extenuat gratiam baptismi & meritum sanguinis Christi. Casum uero primi parentis, per quem originale peccatum primū contraximus, facit grauiorem restauratione, quā Christus sua morte nobis conquisiuit. Aliter Augustinus & catholice ad Bonifacium Comitem scribit: Dicimus baptismum dare indulgentiam omnium peccatorum, & auferre crimina, non radere: nec ut omnium peccatorum radices in mala carne teneantur, quasi rasorum in capite capillorum, unde crescant iterum ressecanda peccata. Sic Apostolus ad Rom. viij. Nihil damnationis est his, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant.

Bucerus
damnat
naturam.

Dicit naturam nostrā repugnare deo, nec aliud facere posse: quod ne de diabolo quidem catholici ausint affirmare, ubi & Paulum male interpretatur, reddens pro animalis homo, naturalis, & uidetur damnare naturam bonam, ac sentire idem cum Lutero dicente, quod contritio ante gratiam gratum facientem faciat magis peccatorem. Quod autem hæc Lutheri sententia ipsi placeat, uel hinc apparet, quod alibi docet ueram poenitentiam ex uera fide & charitate dei nasci: quum plerumque poenitentia fidem uiuam & charitatem dei præcedat, atque ad hæc dei dona hominē disponat. Vnde Christus & apostoli prædicabant poenitentiam in remissionem peccatorum. Sic Actuum viij. Petrus adhortatur Simonem Magum; Poenitentiam age

Bucerus
er-
ror de ori-
gine poe-
nitentiæ.

ab

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BVCKERI.

ab hac nequitia tua, & roga deum, si forte remittatur tibi. Et Cornelio Centurioni profuerunt sua opera, antequam fidei lumē acciperet.

Consentit opera bona esse signa præsentis gratiæ dei, sed negat a Deo mereri, aut præmium hæreditatis cœlestis eis quouis modo deberi, contra illud Matthæi decimo nono. Omnis qui reliquerit domum, uel fratres &c. centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Item: Voca operarios & redde illis mercedem, Matth. xx. Et illud: Non est iniustus deus, ut obliuiscatur operis vestri & dilectiōis, quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministratis sanctis & ministrastis. Hebræ. sexto. Et illud ij. Timoth. iij. Reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi dominus in die illa iustus iudex. Meremur enim ex promissione, quod utique est mereri, nam & ita merentur homines inuicem & appellant debitum.

Buce. eror de merito operum bonorum.

Non admittit, ut angelos interpellemus ad orandum pro nobis, quum tamen implorando angelos hoc precemur, ut faciant, quod alioqui faciunt. Offerunt enim oratiōes nostras ad deum, & custodiam nostri agunt, Apocal. viij. & Tob. xij. Addit Christum meruisse angelis, quod sacris literis non est cōsentaneum. Venit enim homines saluos facere, & nusquam angelos apprehendit, sed semen Abrahæ. Hebræorum secundo.

Buce. male vetat implorare auxilium angelorum.

Dehortatur quoque ab imploratione sanctorum ob id, quod Christus est summe misericors, aduocatus pro nobis apud patrem, & satisfactio pro peccatis nostris. Neque tamē id ipsum expressis verbis agit, sed rebus, quas ob oculos proponit, conatur efficere. Multis enim modis atterit implorationem hanc & eleuat, nec multum abest, quin videatur damnare, & ne ipsis quidē sanctis dicit admodum placere.

Prædicata est nobis Dei misericordia, in quam ancoram spei nostræ defiximus, & scimus ipsum nihilo minus esse iustum, atq; adeo nobis thronum gratiæ eius adeundum esse cum fiducia, ut misericordiam consequamur. Ad hoc adhibemus nobiscum sanctos, tam eos, qui agunt in terris, q̄ qui viuunt in cœlis. Hoc enim deo placitum est & acceptum, ut per multorum intercessionem honoretur ipse, & nos adiuuemur. Oportet enim orare alterum pro altero, ut salutem consequamur. Hoc modo fecit Apostolus, & orationem pro se postulauit fieri. Theodosius cum sacerdotibus & populo omnia orationum loca circumibat, & ante martyrum & apostolorum thecas iacebat humi prostratus, poscens fida sanctorum auxilia. Neq; tamen ideo putandi sunt diffidētia aliqua circa misericordiam dei languis-

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

se, sed multo magis, vt plurimorum intercessionibus adiuti recta de-
 um adirent. Ita & nos demeremur nobis sanctos legitima uenerati-
 one, precamurq; vt nobiscum orent Deum pro nobis. Non despera-
 mus, non diffidimus, non dubitamus etiam, sed Deo hanc habemus
 reuerentiam, vt nō arrogemus nobis supplicandi dignitatem, simul-
 que rea nostra, adeoq; tēpida conscientia, consociatis sibi sanctis apo-
 stolis, martyribus, & Deo dilectis confessoribus, meliori cum fiducia
 thronum gratiæ accedit. Hinc sunt Litanix illæ, quibus sanctorum
 agmina inclamamus, quarum vsus peruetustus est. Cassiodorus em̄
 Litaniarum meminit Tripart. histor. libro primo, & Nicephorus
 sub Valentiniano. Somnium est, quod quidam putant sub Grego-
 rio primum auditas.

Error Bu-
 ceri de
 participas-
 tione bo-
 norū ope-
 rum.

Quemadmodum alibi negat nos mereri nobis, ita vbi de commu-
 nione sanctorum in vno corpore Christi agit, negat deum nobis gra-
 tiam concedere intuitu & ob merita sanctorum suorum, contra cla-
 rissimos sacre scripturæ textus, in hoc bonitati ac liberalitati diuinæ
 blasphemio ore detrahens. Deus enim quærit benefaciendi occasio-
 nem, & vult benefacta, obedientiæq; sanctorum suorum tā abundan-
 ter, tāq; copiose remunerare, vt merita ipsa possint nō videri digna,
 quibus tantum præstetur. Sic Genesis xvi. dicit dominus ad Isaac:
 Dabo posteris tuis vniuersas regiones has, eo quod obedierit Abra-
 ham voci meæ, & custodierit præcepta mea. Sic iij. Regum xv. de
 Abia rege: Propter David dedit ei dominus lucernā in Hierusalem,
 vt suscitaret filium eius post eum, eo quod fecisset David rectum in
 oculis domini, & non declinasset ab omnibus, quæ præceperat ei. Sic
 & iij. Reg. xix. Protegam urbē hanc propter me & propter David
 seruū meū. Remunerat itaque Deus sanctorū suorū merita ex libera-
 ti sua gratia vel inuitis impijs & hæreticis, quorū tanta est impietas, vt
 ne hoc quidē cōfiteantur, quod Laban ille idolorum cultor agnoscit.
 Genesis xxx. Experimento didici, ait ad Iacob, quia benedixerit mihi
 Deus propter te. Et interim obtendit nobis Bucerus meritum Chri-
 sti, quasi meritis sanctorum suorum Christo aliquid detrahatur, qui
 si recte intelligeret, merito Christi omnia pacata, siue quæ in cœlis
 sunt, siue quæ in terris, concederet etiam meritis sanctorum hoc esse,
 quod per Christum sunt.

Error so-
 latorū.

Vicinum est huic, quod paulo post subnectit: Eum, qui non om-
 nem opem & consolationem apud Christum quæserit, hunc nō di-
 gnabitur agnoscere, neq; sanctissima Christi mater, neq; aliquis san-
 ctorum, eo quod sancti hoc vnice & præ omnibus quærāt, vt ipsam
 pro domino ac saluatore nostro semper agnoscamus & amplectamur.

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

mur. Et statim subiungit: Sanctis nullum acceptius, gratiusque obsequium, aut venerationem chariorem impendi posse, quā ut omnem opem & consolationem quæramus & accipiamus a solo Christo, & per CHRISTVM. Non ignoramus Deum, cum sit omnipotens, rerum omnium causa prima, omnia efficere, atque ad eo ab ipso descendere omnem consolationem, omneque auxilium, quo infirmitati nostræ succurritur, attamen non peragit omnia sine medijs vllis solus. Impressit enim non nihil virium & potentiae suis creaturis, secundum quas operentur & agant cōsequenter: ut Soli dedit lucere & illuminare, dedit igni calefacere. Atque hæc eius potentiae & bonitatis est gloria præcipua, quod non modo ipse sit potens operari, verum etiam potuerit creaturis dare operandi efficaciam. Iam absurdum fuerit neglecto igne, quando calore opus est, a Christo calorem sine vllis medijs petere, & neglecto Sole quærere lumen a Christo in specu quopiam subterraneo. Quid enim esset hoc aliud, quā Deo illudere, aut ipsum tentare? Manifestum est igitur, nos recte & secundum Dei voluntatem, rerum creaturarum vti subsidio cum agnitione creatoris, qui hanc potentiam suis creaturis indidit. Ad eundem modum licet ab homine quæque cōsolationem & auxilium poscere. Nam & homini dedit Deus auxiliari & cōsolari posse suum fratrem, quod ipsum apostolos & sanctos viros non raro fecisse compertissimum est. Hoc cum non ignoret Bucerus, nihilo minus dicit a solo Christo omnem opem, omnemque cōsolationem esse petendam, atque hanc esse venerationem sanctorum, quæ sit ipsis gratissima. Cui sophisticam additionem, subindicans quod si quis ab alio quopiam, quā a Christo solo hæc petat, cōsequi ut videatur Christum neglexisse, nec eum pro domino & saluatore agnouisse. Fallacis istius cōsequentiae technas non omnes deprehendunt, & tamen omnes optant Christum habere saluatorem & dominum. Hinc simplices, & qui de cōsequencia iudicare non possunt, illationem cōsequi putant, & redduntur perplexi.

Rom. 15.
2. Cor. 1.

Nec multum dissimile est huic, quod habet eodem loco: Et si quis oraret pro nobis, quamdiu non ipsi conuertimur ad Deum & oramus, non potest nobis succurri, quod teutonice, & diserte his verbis exprimit: So mach vns nit geholffen vuerden. Secundum quam sententiam facetur orasse quidem Stephanum pro salute Pauli, & Paulum pro salute aliorum, at negat quem propter istas orationes cōsequutum salutem, nisi ubi se quisque cōuertisset, & ipse quoque orasset. Quali quis seipsum ex suis viribus vnquam cōuerterit, & non potius conuertat nos Deus, ut cōuertamur. Atque ut id ipsum Deus in nobis efficiat, nequeant sancti ab eo obtinere, contra tam infinitas scripturarum auctoritates, & receptam totius Ecclesiæ fidem. Sed quorsum abripitur, quod negat

Actu. 7.
Rom. 1.
Philip. 1
1. Thes. 1

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

Matt. 15. gat apostolos pro muliere Chananæa orantes exauditos, contra orthodoxorum patrum sententiam? An credit omnino ei, qui non ipse orat, nihil impetrari posse? Legat Lucæ quarto apostolos pro socru Petri febribus affecta orasse & impetrasse. Ostendat autem & ipsam similiter orasse. Apud Marcum quinto filia Archisynagogi defuncta non orat & pater filiæ impetrat vitam. Sanatur lunaticus intercedente patre. Lucæ ix. Sic Matthæi ix. Vidit Iesus fidem offerentiũ & paralyticum sanat. Et ipsa quoq; Chananæa orat, sed filia sanatur.

Dicit solum Christum habere omnem potestatem in coelis & in terris, ipsumq; solum hoc esse, facere & dare, quod vtiliter petimus. Dicit, solus Christus, quasi pater sit sua potestate despoliatus. Iam Christus sacramentorum suorum ministerio beneficia sua nobis confert, quædam etiam alijs vijs nobis impartit, quæ certe aliud sunt, q̄ ipse Christus. Adeo solitudinis nomen solarijs istis arridet, vt etiam sine iudicio fere abutantur.

Matt. vi. Dicit summam Euangelicæ doctrinæ huc spectare, vt prædicetur per nomen Christi poenitentia & remissio peccatorum: cum ablegans apostolos suos Christus in orbem vniuersum hoc dedit mandatum: Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris & filij & spiritus sancti, docentes eos seruare omnia, quæcunque mandavi vobis.

Coniungit simul sacrae scripturæ doctrinam & traditionem, de quibus idem facit iudicium, & asserit patres omnes tam doctrinæ, q̄ traditioni sacrae scripturæ in omnibus & credidisse, & sine dubitatione semper paruisse.

Traditiones seu instituta apostolorum interdum. Quod dictum, quantum ad doctrinam attinet, verum est: falsum vero de traditione. Neq; enim ita diu in ecclesia duravit apostolicæ traditionis institutio, quæ habetur Actuum xv. Visum est spiritui sancto & nobis, nihil vltra vobis imponere oneris, q̄ hæc necessaria, vt abstineatis vos a simulachris, suffocato, & sanguine: nam & ipse Paulus præcepit manducantem non iudicare. Neq; item quæ Paulus pro tempore illo tradidit, perpetuo sunt in ecclesia obseruata: vt pulchre deducit Ambrosius in epistolam ad Ephesios.

Subiungit Bucerus, doctrinis & traditionibus reliquorum omnium scriptorum, quantumuis docti fuerint & sancti, aut quantavis multitudine congregati, patres & maiores nostros neque fidem habuisse, neq; paruisse, nisi quatenus doctrinæ istæ & traditiones verbo Dei

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

Dei statui & probari poterant.

Quod de vtrisque falsum esse conuincitur. Primum enim semper docuerunt patres, deficiente sacra scriptura, acquiescere doctrinæ in Ecclesia receptæ, & sententiæ sanctorum patrum, vt habet Augustinus contra Manichæos. Palam est, inquit, quod in re dubia ad fidem & certitudinem valeat autoritas Ecclesiæ catholicæ, & habetur distinctione vndecima, Cano. Palam. Deinde quod ad traditionem attinet, nunquam fuit dubitatum, quin potuerit Ecclesia in his rebus, de quibus nihil certi statuit sacra scriptura, leges condere, vt habet Augustinus ad Casulanum, & allegatur distinctione vndecima, Can. In his rebus. Item in libro de fide Christiana, & allegatur eadem distinctio. Cano. Catholica Ecclesia. Et libro secundo contra Donatistas, quem locum Bucerus more suo pro se citat, quum faciat contra ipsum. Apparet autem Bucerum hac sua assertiōe voluisse Cōcilia vniuersalia hæreticis oībus inuisa eleuare, & autoritatem ipsis detrahere.

Non caret suspicione, quod vbi agit de Confirmatione, non appellat eam sacramentum, neque de ministro Confirmationis, nempe de Episcopo, ad quem proprie pertinet manuum impositio, neque de Chrismate, vllam facit mentionem, contra tot veterum canonum & sacrorum Conciliorum decreta.

Bucerus
Cōfirmā
tionis sa
cramētū
præterit.

Ritum celebrandi missas hætenus in Ecclesia vsitatum videtur prorsus abrogare & auferre, & nouam missandi formam introducere velle. Et in primis, vbi fundamentum pro abrogandis missis priuatis statuit, aperte impingit. Affirmat enim cœnæ dominicæ interfuisse omnes, quotquot Christo perfecte adhiærebant, nec deprehensi fuerant aliud fecisse, quum neque Zachæus, neque Lazarus, neque mulieres, quæ dominum sequebantur, neque item septuaginta illi discipuli, cœnæ legantur interfuisse, sed tantum apostoli duodecim.

Missam
Buce. stū
det euer
tere.
Matt. 26.
Marc. 14.
Lucæ 22.

Aufert missas priuatas, nec admittit missarum pluralitatem, concludens quod in vna Ecclesia, vna sola cœna, eaque omnibus communiter impartienda sit: quum vnus tantum sit Christus huius cœnæ ciuis. Quasi non sit idem sacramentum, quod Romæ & Coloniae, quod in templis diuersis, aut in eodem templo per diuersa altaria exhibetur. Siquidem locorum distantia non potest discindere synaxim, vt quæ constat ex vnitatem sacramenti, non loci. Fuisse autem & olim in Ecclesia plurium ac priuatarum missarum vsu, & nō ita recenter cōsuetudinem priuatas missas ac plures in eodem templo celebrandi introductā, manifestat plerique canones ex antiquissimis patribus

Aufert
priuatas
missas &
eas plura
litate.

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.
bus relati in Decretum: De consecratione distinctione prima.

Buce. dā-
nat nō iu-
dicatos.

Præterea permittit sacerdoti secundum præsumptum suum de facie externa iudicium repellere a communione peccatorem nōdum condemnatum aut declaratum, contra Ecclesiasticæ disciplinæ formam & legem de correptione fraterna. Matthæi decimo octavo: Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum. Sequitur: Si Ecclesiam nō audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Huic est simile, quod iubet vitare ministerium malorum sacerdotum, priusquam dijudicentur, aut secundum regulam Evangelicam corripiantur. Allegat Cyprianum libro primo epistol. tertia, & libro secundo epistol. decima, cum tamen vtraque epistol. nihil ad hanc intentionem conferat, sed magis faciat contra Bucerum in hoc, quod Cyprianus excludit præcipue hæreticos a communione & Ecclesia.

Non caret suspitione, quod vbi tam diserte de Eucharistia ait, non meminit commixtionis aquæ cum vino, quin nihil fere sonat aliud, q̄ panem & vinum, contra sacros canones & patrum definitiones, in quibus diuus Cyprianus asserit hanc commixtionem ex Christi institutione in Ecclesiam derivatam.

Hæreses
Bucer. de
corpore
& sanguine
dñi.

Plane & expresse dicit, in pane & vino domini administrari nō bis verum eius corpus & verum sanguinem. Quod dictum plura complectitur. Primum, esse simul in hoc sacramento res quatuor, quæ porrigantur nobis, scilicet panem, vinum, corpus, & sanguinem. Ipse tamen trēs tantum supputat, panem, vinum & corpus, quæ loquendi forma, neque scriptura, neque patres vnquam sunt vsi, sed novitium est Buceris figmentum. Dicit CHRISTVS: Hoc est corpus meum. Dicit Bucerus: In hoc datur corpus meum. Alterum, nullam esse cōversionem seu transubstantiationem panis in CHRISTI corpus, aut vini in eius sanguinem, contra sanctorum Conciliorum definitiones, & tam Græcorum q̄ Latinorum orthodoxorum patrum sententiam. Tertium, in solo vsu & administratione sacramenti, tantum cum accipitur aut bibitur, adesse sanguinem & corpus domini. Atque hinc quarto fiet, vt non liceat conseruare, neque conseruatum adorare sacramentum. Ac quinto demum, vt non liceat de loco ad locum transferre, cum tamen veteris Ecclesiæ patres nō longe ab apostolorum tempore hæc fecerint & facere docuerint. Nec est difficile isthuc ipsum ex patribus, ex indubitatis historijs, & generalium Conciliorum & Synodorum constitutionibus & decretis com-
monstrare.

Con-

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BVCERI.

Contendit communiōem sub vtraqꝫ specie esse omnibus Christi
anis necessariam, quum propter institutionem & mandatum Chri-
sti dicentis: Bibite ex hoc omnes: tum quod iusserit CHRISTVS:
Hoc facite in meam commemorationem. Hic ait Bucerus, nemo de-
bet contemnere tam graue mandatum, nemo debet præsumere vel-
le melius statuere, modo CHRISTVM agnoscat suum Deum &
saluatorem. Ita dicit Ecclesias Christi facere, quasi quæ dat speciem
vnam, sit Ecclesia diaboli.

De cōmu-
niōe sub
vtraqꝫ spe-
cie.

Scimus liberum fuisse olim sub vna vel duabus speciebus com-
municare, neque quod tunc fiebat, per nos improbatur. Quum sci-
rent autem Christi fideles, & indubitato crederent, Christum non
esse dissectum in partes duas secūdm duo sacramenti huius signa,
& quantum accipitur sub specie vtraqꝫ, tantundē accipere de Chri-
sto, qui alteram solam perciperet. Deniqꝫ mandatū Christi pertinere
magis ad rem sacramenti, q̄ ad signa externa, non dubitauerunt qui-
dam a calice abstinere, cōtenti totum Christum sub panis specie acce-
pisse. Neqꝫ hoc ita nuper fieri cceptū in Ecclesia, quū sub Gelasio Pa-
pa, qui vixit ante annos abhinc mille, ea cōsuetudo vsqꝫ nunc inualue-
rit. Idem seculo illo tentabant & sacerdotes committere: quidam es-
nim sumpta corporis dominici portione, a calice sacrati cruoris, in-
quit Gelasius, abstinebant, si tamen verum est, qd̄ in explicando Ge-
lasio dicit Bucerus, sumere & abstinere esse sacerdotum: plebeiorum
vero accipere & arceri. Habet enim Gelasius, quod sumpto corpore
abstinuerint a calice sanguinis. Nunquam autem licuit sacerdotibus,
quod faciebant laici, sibi permittere, vt quorum sit consecrare & of-
ferre secundum Christi exemplum, quem in altari repræsentant, &
mysteria integra tractare atque conficere, quæ sine grandi sacrilegio
diuidi non possunt. Hinc præcipit, vt qui non sumentes ipsi absti-
nent, aut integra sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur.
Verum quis ad hanc necessitatem coget laicos, Christum in sacra-
mento percipientes, non autem repræsentantes: altaris mysteria con-
templantes, non conficientes, sed fructum tantum expectantes, quem
quum sub alterutra tantum specie totum percipiant, rebus contenti,
& Deo gratias cum omni humilitate & deuotione agentes, non sunt
de speciebus amplius solliciti: Quæ quum sit pia, religiosa, simplex &
sancta deuotio, quanta est calumnia talibus affingere, quod contem-
nant mandatum Dei, quod non agnoscentes Christum Deum & sal-
uatorem suum esse, velint potiora, q̄ ipse instituerit, tradere: Quum
nullum legamus de vtriusque speciei communiōe mandatum, quod
ad omnes, etiam plebeios, pertineat. Et si quid forsan appareat alicui
præceptum, quantum ad communiōem attinet, quis nesciat hoc ma-

Ante ans-
nos plus
mille sub
vna spe-
cie cōmu-
nicatum.

Sacerdos
tes debēt
vtrāqꝫ spe-
ciem su-
mere.

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

gis ad rem sacramenti, q̄ ad externa signa pertinere? Et Apostolus ait: Vnus panis & vnum corpus multi sumus, omnes qui de vno pane participamus: non facta calicis (secūndum Græcorum & veterum Latinorum codicum fidem) mentione. Proinde hanc cōsuetudinem tot annorum seculis in Ecclesia Christi receptam, & vsu longo comprobata, patres in Concilio Constantiensi, sessione xij. atq; item in Concilio Basiliensi, sessione xxx. pro lege susceperunt, quam non licet at priuato cuique pro suo sensu dissociare, & schisma in Ecclesiam Dei introducere. Neq; hoc debet alicui videri nouum, aut ab Ecclesiastica regula alienum, quod traditiones interdum ex causis iustis variantur, salua doctrinæ integritate. Sic enim & apostoli fecerunt, qui aliquoties baptizarunt in nomine Iesu, quum Christus iussisset & disertis verbis mandasset baptizare omnes gentes in nomine patris, & filij, & spiritus sancti. Paulus & post Paulum tota Ecclesia non mutarunt, sed abrogarunt constitutionem apostolorum per spiritum sanctum, atq; adeo per ipsum Christum traditam, quæ habetur Actu. decimo quinto. Visum est spiritui sancto & nobis, nihil vltra imponere vobis oneris, q̄ hæc necessaria, vt abstineatis vos ab immodicis simulachrorum & suffocato & sanguine. Vbi & hoc annotandum, quod istorum obseruantia dicitur necessaria, & tamen nunc est abrogata. Idem Paulus formam dominicæ coenæ in parte saltem mutauit. Ecclesia cum incrementum & vires accepisset, præcepit ieiunos communicare: quæ consuetudo etiamnum durat in Ecclesia, quum apostoli post coenam communicassent. Fuit aliquando vsus in Ecclesia Eucharistiam etiam paruulis dandi & sensu capitis, quod vtiliter vetitum est fieri. Olim in Ecclesia præsentibus & petentibus dabatur vtriusq; speciei cōmunio: absentibus autem & infirmis mittebatur cōmunio vnius speciei, quod non est difficile ex multis canonibus & vniuersalibus Concilijs demonstrare. Proinde non oportet de necessitate eum ritum coenæ dominicæ omnibus imponere, quem obseruauit Christus. Alioqui erunt & coenantibus pedes lauandi, & agnus comedendus cum azymis, secundum Iudaicū ritum consuetudinem. At quis nisi insanus ita constituat? Ex quibus fit perspicuum, accipientes & dantes, contra Ecclesiæ consuetudinem Conciliorum autoritate firmatam, vtramq; sacramenti speciem, recedere non quidem a fide catholica, nisi credant Christum quoq; diuisum, sed ab vnitatis & obediētia Ecclesiæ, quæ est corpus Christi, atq; adeo esse schismaticos. Eos vero, qui docent aut vnam solam, aut duas simul species esse de necessitate salutis necessario accipiendas, hæretica docere, quum res ipsæ potius, q̄ signa sint de necessitate salutis, & in Ecclesia præsentibus vtramq; speciem sacerdotes accipiant, & laici vnâ non vtiq; ad damnationem, sed ad salutem.

Hæreticū est asserere vtrāq; speciem esse necessariam.

Diuis

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

Diuidit corpus & sanguinē Christi secūndum panis & vini exte-
nas species, atq; adeo Christum ipsum perfidus iste diuidit. Si enim
non diuidit, ita suam fidem explicet, vt simplices eius scripta legentes,
in eam opinionem non prolabantur.

Buce. se-
parat cor-
pus Chri-
sti à san-
guine, &
ediuerso.

Tradit non solum presbyterum consecrare, sed cum illo & conse-
crare & sacrificare populum quoq;.

At quum vbique fere proponat nobis Bucerus exemplum Chri-
sti, quærendum ab ipso putamus, cur hic a Christi exemplo tam ali-
enus est? An forte credit non Christum solum, sed cum Christo con-
secrauisse & sacrificasse ipsos quoque apostolos? Ita perit sapiens in
sapientia sua, ut obscuri abbatis dictum, Christi facto & Ecclesiasti-
cæ doctrinæ præponat; tamen fatendum est populum sacrificio sa-
cerdotis consentire.

Oblationis & sacrificij vocabulum prauissime huc illucque de-
torquet, si quo modo queat magistro suo Luthero neganti missam
esse sacrificium patrocinari, & sacrificij vocabulo aliam, q̄ habeat, si-
gnificationem affingere. Cōfitemur vsitatum patribus, quod in missa
Christi corpus immoletur, offeratur, sacrificet Deo patri pro nobis.

Buce. in
gratiam
Lutheri
veritatem
sacrificij
negat.

Neque hoc negare potest, quum id testentur Dionysius, Cypri-
anus, Chrysostomus, Cyrillus, Augustinus, & veteres prope om-
nes. At Bucerus contendit hæc verba, immolare & sacrificare, nihil
aliud esse q̄ sanctificare, distribuere, percipere, gratias agere, offerre
denique totam Ecclesiam Deo per CHRISTVM, & id ipsum ele-
emosynis testari. Quis autem tam rudis est literarum, vt nesciat aliud
esse immolare & sacrificare, q̄ sit sanctificare, percipere, gratias agere,
hæc ipsa, quæ Bucerus habet? Quin hucusque hostiæ salutaris ini-
micus descendit, vt interpretetur, offertur pro nobis, id esse quod
annunciatur & distribuitur nobis. Est quidem verum, oblationem
hanc sanctificari & distribui nobis, verum nihilo minus supra hæc
offertur quoq; & sacrificatur Deo patri pro nobis.

Inter hæc affingit nobis ridiculam opinionem, quasi creda-
mus in hoc sacrificio Deo patri suum filium dono dari, aut certe
quasi credamus hoc opere filium reddere acceptabilem Deo patri
pro nobis.

Quis hæc vnquam, quæ impostor ille nobis affingit, vel per som-
nium cogitauit? Nos vero perpetuum illud sacrificium & oblatio-

B n̄ nem

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

nem inæstimabilem sistimus ante patrem, cui filij passionem & sacrificium repræsentamus, orantes vt pater sacrificium illud odoratissimum pro satisfactione delictorum nostrorum suscipiat, nobisq; reconcilietur, qui iam sumus illi concorporales facti. Atque hoc pacto illum ipsum, qui perpetuum sacrificium est, neque vnquam ab eo, quod pendit in cruce, tempore sacrificium esse cessauit, votis omnibus cupimus pro nobis suscipi, ac nos per ipsum & in ipso reconciliari.

Rursus Sacramentarius impingit & dicit inutilem oblationem ei, qui non percipit communicando.

Absentes
& defunctos
excludit
Bucce. à fructu
missæ.
Sacrificiū
pro defunctis.

Quo dicto palam excludit omnes absentes, omnesque vitam defunctorum a sacrificij istius fructu, contra Ecclesiæ & orthodoxorum patrum fidem. Claret enim ex epistol. nona libri primi Cypriani, olim in missa pro defunctis supplicatum & sacrificatum. Sic Augustinus in Encheridio ad Laurentium: Neq; negandum est (inquit) defunctorum animas pietate viuentium leuari, quum pro illis sacrificium mediatoris offertur. Ea; sententia est Augustino pluribus in locis vsitata, sed & alij pleriq; patres id ipsum expresse nobis attestantur, e quibus libuit Ioannis Damasceni, quem Oecolampadius Latinum fecit, verba subiicere: Apostoli (inquit) discipuli saluatoris, qui totum mundi circulum viuum cepere prædicando verbum, quod suis oculis viderant, in tremendis vitalibusque sacramentis memoriam eorum, qui fideliter obdormierant, habendam edixerunt. Quod adhuc firmiter, atq; adeo sine cōtradictione obseruat apostolica & catholica Ecclesia Christi & Dei, a finibus vsq; ad fines terræ, ab eoq; tempore vsq; ad præsens, & in finem mundi vsq;. Hæc Damascenus.

Vniformis
ritus
celebrandi
missarum
Bucero
displicet.

In suggillationem Ecclesiasticæ consuetudinis proponit nascentis Ecclesiæ initia, quando nondum erat stata aliqua & præscripta forma missarum celebrandi in Ecclesiam introducta, & videtur hanc libertatem probare & optare, vt relinquatur arbitrio sacerdotis, quo ritu & qua velit forma celebrare. Vnde confusio, sectæ, schismata, & perpetuæ cōtentiones in Ecclesia absq; dubio nascerentur. Quod cum patres experimento didicissent, voluissentq; Ecclesiæ vnitati & concordie bene & optime consultum, constituerunt, vt in præcipuis missarum partibus per omnes Ecclesias vniformis ritus obseruaretur. Hinc est ille Canon ex Concilio Gerundensi in Decretum relatus, de consecratione distinctione secunda, Cano. Institutio missarum.

Buc. nō
communican-
tes exclus-

Adstantibus & missam, quamuis religiose, audientibus nihil videtur fructus ex ea tribuere, nisi simul sacramento communicet: quum &

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI

& orationum & laudum & gratiarum & pacis, atq; oblationis sint dit à missa. Audiētes cōmunicāt votis & fide.

haud dubium participes, possintq; etsi non per externa signa, saltem per fidem in voto communicare secūdm illud Augustini: Vt quid paras dentem & ventrem? Crede & manducaſti. Ad idem valet Caſ non de consecra. distin. prima. Missas die dominico. Sed quomodo probat, quod de suo sensu nobis pro Euangelica traditione effutit?

Admiscet ibidem calumniam & nos traducit, quasi in Ecclesia nostra, quæ est catholica, non habeatur memoria passionis & beneficiorum Christi, sed remittantur homines ad externum cultum & actiones sacerdotis, & nō ad sacrificium & opus Christi, quum Sacramentarij ipsi videantur potius in hac parte, q̄ nos, peccare.

Vbi de pœnitentia agit, numerat quidem contritionem, confessionem, & emendationem pœnitentiæ partes. Verum cōfessionem non videtur exigere propter absolutionem & peccatorum remissionem, sed magis propter informationem & consilium, quo simplices semper indigent. Ac peccatorum enumerationem adeo nō exigit, vt derideat etiam. At quomodo accusabit se peccator, nisi enumeret peccata, quorum sibi conscius est, vt ab ijs absoluaſ? Oportet enim absolutionem confessio vt præcedat, sicut scriptum est: Dic tu prior iniquitates tuas, vt iustificeris. Esaia quadragesimo tertio. Et cum in peccatorum enumeratione luxanda sit admodum facilis, est aliud horrendum quiddam, quod extorqueat, nimirum:

Vult vt confiteamur omnia opera nostra esse iniqua, diuinæ maiestatis offensiua, & æterna damnatione digna. Bucc. damnat oia opera nostra.

Si autem hoc verum est, quid Christiani habemus præ ethnicis & incredulis amplius? Quantulum distant opera nostra ab operibus illorum, si hoc malum est nobis cum ethnicis commune? Et quid grauius poterit illorum operibus ascribi, q̄ hic nostris tribuat? Et tamen ne illorum quidem opera audet Apostolus tantæ damnationi submittere. Ait enim ad Roma. ij. Gentes, quæ legem non habent, naturaliter, quæ legis sunt, faciunt, & ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium illis reddente conscientia ipsorum in die, cum iudicabit dominus occulta hominum. Et quis, nisi impius, dicat, omnia opera Cornelij Centurionis, nondum licet regeneratus, fuisse diuinæ maiestatis offensiua? Tantum abest, vt verum iudicium de operibus regeneratorum in Christo Bucerus pronūciauerit: quum sint ipsorum opera bona & sancta, ipsosq; comitentur in vitam futuram, secundum illud Apocaly. Opera enim illorum sequuntur Apoc. 14.

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

eos. Sic pri. ad Corinth. decimo quinto: Stabiles estote & immobiles, abundantes in opere domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in domino. Et ad Roma. viij. Nihil damnationis est his, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant. Sic quoque ij. ad Timotheum secundo: Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem servaui, de reliquo reposita est mihi corona iustitiae. Esaiæ xxxviii. Memento quæso quomodo ambulaverim contra te in veritate & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis fecerim.

Buce, req
rit opera
pœnitent
tiæ, sed ne
gat esse sa
tisfacto
ria.

Opera pœnitentiæ requirit quidem, sed negat esse satisfactoria. Contendit enim per opera pœnitentiæ non compensari peccata præterita, neque esse ullam peccatorum nostrorum satisfactionem præter sanguinem CHRISTI. Eaque de causa torquet in alienam sententiam, quod dicitur Daniel. quarto: Peccata tua elemosynis redime, & iniquitates tuas misericordijs pauperum, forsitan ignoscet Deus delictis tuis. Cyprianum quoque pervertit in sensum verbis contrarium.

Per Dei
gratiam
opera no
stra sunt
satisfa
ctoria.

Psal. 7.

In xxi. ca.
Ioan.

Sed quid attinet eam vim facere Danieli & Cypriano, & impotenter contra spiritum scripturæ luctari, qui disertis verbis satisfactionem expressit tam innumeris testimonijs? Quanto melius hæreticus iste docuisset, Dei misericordiam esse, quod sustinet delicta nostra operum satisfactione compensari. Non quidem satisfactione reconciliationis aut propiciationis, quam soli CHRISTO referimus acceptam (sumus enim per sanguinem ipsius, quum fuisset in inimici, Deo reconciliati) sed satisfactione vindicatoria & emendationis, quam debemus de nobisipsis sumere, ne incidamus in manus Dei iudicis iusti, apud quæ tanta est iustitia, quanta misericordia. Ita pri. Corinthiorum vndecimo inquit Apostolus: Quod si nos ipsos diiudicemus, non utique iudicemur: dum autem iudicamur, a domino corripiamur, ut non cum hoc mundo damnemur. Et hæc est vindicta illa & satisfactio, quam operatur pœnitentia stabilis in salutem. ij. Corinthio. septimo. Atque in hunc modum loquitur Augustinus de afflictionibus, quas perpetimur post reconciliationem, tractatu cxxiii. in Ioannem. Item in lib. de Ecclesiasticis dogmatibus docet satisfacere per opera commissis peccatis contraria. Ita Cyprianus sermone v. de lae præcanda, ne quod minus esse in qualitate delicti videtur, in neglecta satisfactione cumuletur. Confiteantur singuli delictum suum, dum admitti confessio eius potest, dum satisfactio & remissio facta per sacerdotes apud dominum grata est. Et primo libro epistola tertia: Satis

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BV CERL

Satisfactionibus & lamentationibus iustis delicta redimere. Hoc modo patres reliqui, quod de satisfactione censuerunt, simplicissimis verbis exposuerunt, alludentes ad illud Apocal. xviii. Quantum se glorificauit & in delictis fuit, tantum date illi tormentum & luctum. Qui facit patres aliud, quā verbis dixerūt, sentire: fatebitur aut falsa mente fuisse, ut qui aliud dixerint, aliud senserint: aut linguæ Latinæ tam imperitos, ut quid satisfactio significet, ignorauerint.

Tandem subiungit remissionem peccatorum non expectandam propter nostram confessionem, aut opus sacerdotis, sed propter absolutionem: at absolutio est opus sacerdotis, secundum illud: Quorum remiseritis peccata, &c.

Vbi de ordine Ecclesiastico agit, diuidit vniuersum populū Christianum in duas tantum partes, nempe Clericos & laicos. Clericos dicit esse, qui publico ministerio perfunguntur in Ecclesia ad plebē: quales sunt apostoli, prophetae, Euāgelistae, pastores, doctores, Episcopi, presbyteri, quibus adiicit Archidiaconos, diaconos & subdiaconos. Caeteros omnes, qui nullo ministerio ad plebem in Ecclesia perfunguntur, rejicit ad laicos.

Cantores negat Ecclesiasticum ministerium exercere: vult autem ut infimus gradus Clericorum sit esse lectorem, vnde cantores ad laicos rejicit, contra canonem apostolorum xliij. qui cantores numerat inter Clericos. Itidem faciunt patres, historiae veteres & Synodi.

Nec videtur sacerdotij ordinem relinquere in Ecclesia, sed innuere magis, omnes Christianos esse sacerdotes. Imo vbi de Eucharistia agit, habet pro confesso, nos omnes esse sacerdotes. Et quum agat illic de sacrificio, quis aliud intelligat sacerdotium, quā Eucharistiae consecratio & sacrificium requirat? Huc facit, quod ministros huius sacramenti alicubi appellat seniores, eltern, volens (ut apparet) innuere, quum habeat omnes pro sacerdotibus, posse ex vniuerso Christianorum coetu, aetate aut moribus senem quemlibet ad sacrificandum & consecrandum adhiberi. Est autem damnata haeresis, hoc sacrificium per quoslibet posse confici & sacrificari, nisi accepta ordinatione & manuum impositione ab Episcopo. In Concilio Niceno, Canone decimo octauo, declararunt patres, quod sacerdos habeat potestatem offerendi, non autem diaconus, secundum quam sententiam de summa Trinitate & fide catholica, Cano. Firmiter, dicitur in constitutione Innocentij tertij in Concilio generali: Hoc utique sacramentum (loquitur de sacramento Eucharistiae) nemo potest conficere,

B. aufert
sacerdos
tij ordi-
nem.

B. iij nisi

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

nisi solus sacerdos, qui rite fuerit ordinatus secundum claves Ecclesiae, quas ipse concessit apostolis, eorumque successoribus Iesus Christus. Quanquam generali quadam significatione fatendum sit, omnes Christianos esse sacerdotes, propterea quod se, suaque omnia deo offerant.

Monachos quoque & regulares (ita enim Canonicos appellat) negat esse ministros ecclesiae: contendit autem non esse, sed solo nomine appellari Clericos, quos & ipsos propterea inter laicos numerat. Nec est obscurum, qua intentione illud faciat.

Varia monachorum instituta.

Cœnobia.

Monasteria in Ecclesia primitiua.

Qui monachorum nomine intelliguntur.

Hæc quum tam fidenter pronunciet, non ignorat tamen aliter se habere: nam varia quondam fuerunt monachorum instituta. Quidam enim in monasteriis habitabant cœnobicam vitam agentes: alij per eremum dispersi anachoritæ sunt dicti. Persequutionis tempore innumera laicorum multitudo ad eremum confugit: & hi quoque proprium & admirandum vitæ genus sibi constituerunt, & in tantum successu temporis succreuerunt, ut per Imperatores ad militiam cogentur. Verum hodie ex omnibus monachorum generibus soli fere cœnobitæ restant, & illi potissimum, quorum originem Eusebius Cæsariensis libro ij. historiæ Ecclesiasticæ ex Philone refert sub Marco Evangelista apud Alexandriam, qui cœnitiæ professi in commune conferebant sua omnia, ut inde communiter viveretur, psalmos & hymnos veterum diu noctuque canebant, & novos quoque componebant, omnibus eos & metris & sonis honesta satis & suavi compage modulantes. Non viri tantum, sed & foeminae virginitatem sectantes, quibus post Eusebium Sozomenus refert domos fuisse sacras, quæ *συνετα* & monasteria nuncupantur, in quibus hoc genus virtutis diuinæ mentem habens semper contemplatur omnium creatorem Deum, & eum die noctuque colere conversatione solitaria, diuina celebrare mysteria, psalmis, hymnis, & Litanis placere sibi studeat, ut habetur Tripartitæ historiæ libro primo. Secundum quorum institutum Magnus quoque Basilii docuit in vnum coire, monasteria construere, psalmis, hymnis, & orationibus vacare, ut habetur Ecclesiasticæ historiæ libro xi. Hinc tam multa monasteria, multaque collegia, in quibus non quidem ministerio sacramentorum seruitur principaliter, sed grex canentium & laudantium Deum habitat, per principes & Imperatores religiosissimos constituta & fundata sunt. Hos veteres cultores & cultrices appellarunt, qui tamen postea etiam monachi & monachæ sunt dicti. Ex quibus cum Ecclesia crescente, varia viuendi instituta nascerentur, remansit monachicum nomen apud cœnobitas eos, qui seuerius: at qui laxius & remissius aliquanto genus vitæ elegissent, regulares, seu a Græca voce Canonici sunt nuncupati.

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

cupati. Communiter tamen omnes, nunc religiosi, nunc spirituales, nonnunquam Ecclesiastici appellantur, quibus nominibus a laicis secerantur, & nihilo minus, qui sacris initiantur, sunt & Clerici.

Iam ut fortasse verum sit, quod apostolorum tempore, quando nulli erant distincti monachi, populus Christianus fuerit diuisus in Clericos & laicos, non est tamen quod Bucerus affirmat verum, monachos apud veteres inter laicos recensitos. Siquidem a tempore, quo coepit Ecclesia florere, cultus diuinus augescere, monasteria & collegia aedificari, semper fuerunt monachi a laicis discreti. Hinc Chalcedonense Concilium diuidit populum Christianum in Clericos, monachos & laicos. Can. iij. vi. & vij. Idem pleraque alia Concilia faciunt. Verum non diu durauit ista distinctio. Statim enim coeperunt pars populi Christiani appellari religiosi, in quibus erant monachi & Clerici: pars seculares, quo nomine laici veniebant. Hinc tam multi, iudeque veteres canones, qui vtrisque suam regulam & viuendi formam praescribunt, religiosi scilicet & secularibus.

B. falsus.

Monachi a laicis discreti.

Qui laici.

Quod Bucerus ex Concilio Chalcedonensi remouet monachos a rebus, bonis, & functionibus Ecclesiasticis, similiter iniquum est. Concilium enim Chalcedonense hoc solum habet, quod non liceat Clericis & monachis conducere praedia aliena, & se secularibus miscere negocijs, in quo ipso quoque Canone monachi cum Clericis a laicis tanquam secularibus separantur: adeo non faciunt pro falsario isto canones, quos pro se citat. Canon quartus prohibet monachis, ne relictis monasterijs Ecclesiastica vel secularia negocia perturbent. Canon xvi. habet, virginem, quae se Deo domino consecrauit, similiter & monachum, non licere nuptialia iura contrahere. Quod si hoc inuenti fuerint perpetrantes, excommunicentur. Sed quid haec pro Bucerus, aut contra nos, ut opponat monachis Concilium Chalcedonense? At xxiiij. Canon eiusdem Concilij plane contra Buceros facit. Non enim solum permittit monachis praedia possidere, quin etiam confirmat & statuit, ne monasteriorum bona vertantur in vsus seculares. Quando vero Bucerus hoc modo allegat patres & canones, & falsa suffragia mendicat, quis non uideat, quo spiritu agitur?

B. falsus.

Error B. de bonis operibus

Vbi de operibus agit, dicit Deum nihil precepisse praeter opera proximo commodantia, eaque sola esse opera bona: false nimirum & pessime. CHRISTVS enim Mariam sedentem ad pedes & verbum audientem negociosae Marthae praetulit. Sed ex spiritu, quo caetera, haec quoque sunt in suggillationem sanctorum anachoritarum, eremitarum, monachorum, & contemplatiuorum patrum dicta, ut qui ne

glexe

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.
glexerint secundum Bucerum id, quod Deus vnice precepit. Sed non
est mirum isthac apostatam asseuerare.

Hinc est & illud prophani pectoris votum, quo optat vt Clerici
& monachi ad ea Ecclesie ministeria, quae ipse videtur exigere, in-
epti, aut non satis voluntarij, relicto instituto Clericali & monachico,
praeficiantur negocijs secularibus. An vero hoc est reformare? Con-
tra illud Christi: Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens
retro, aptus est regno dei. Sic Augustinus in Psalm. lxxxij. Quibus
placet, relicta omni spe seculari, & omni actione terrena, conferre se in
societatem sanctorum, in communem illam vitam, vbi non dicit ali-
quis aliquid sibi proprium, sed sunt illis omnia communia, & est ani-
ma vna, & cor vnum in Deum. Quisquis inde recedere voluerit,
non talis habetur, qualis ille, qui non intrauit. Ille enim nondum ac-
cessit, iste retro respexit. In eandem sententiam loquitur Psalm. lxxv,
vt de alijs patribus & innumeris canonibus taceamus. Atat quid
sibi velint per Bucerum oblata libertas, & tam blandae Syrenes, non
est obscurum.

Bu. per
mittit
absq; or
dinatione
ministe
ria Eccle
siae inua
dere.

Ioan. a
Leyden
rex Mo
nasterien
sis.

Dei uoca
tio qua
lis.

Nec istud item suspicione caret, quod ordinem non appellat sa-
cramentum, neque meminit, quod ad solos Episcopos spectet ordi-
nare. Et aperte satis videtur admittere cui libet inuadere & occupare
Ecclesiae ministeria, non habita, neque electionis, neque consecratio-
nis, aut ordinariae institutionis vlla ratione, tantum si quis se ipsum
iudicet ad ministeria idoneum, & spiritus occulta inspiratione vo-
cetur. Vt sit Ecclesia tanquam infernus, vbi nullus est ordo, sed sem-
piternus horror inhabitat. Addit eum, qui se nouit a deo vocatum,
recte occupare ministerium, licet contra institutionem & legitimum
ordinem inuadat. Hac assertionem sibi & omnibus pseudoprophetae
fenestram aperit incurfandi ouile, & in gregem domini pro libidine
& impune grassandi. Haec fuit omnium pseudoprophetarum vox:
Dominus misit me. Hinc Hieremiae xiiij. Falso prophetae vaticinan-
tur in nomine meo: non misi eos, & non praeci eis: visionem men-
dacementem & diuinationem fraudulentam & seductionem cordis sui
prophetant vobis. Hac persuasione fretus Ioannes a Leyden, sanguis
narius ille haereticus, inuasit Monasteriensis Ecclesiae iura, & se a Deo
missum affirmabat. Fatemur Dei vocationem non posse ab homi-
ne repudiari: verum haec semper est legitima, aut signorum attesta-
tione ita roborata, vt indubitata fide faciat. Moses cum praeter
ordinem vocaretur, vocationis suae fidem fecit coram filijs Israel &
Pharaone. Exodi iij. vij. viij. &c. Aaronis sacerdotium primo coele-
sti igne comprobatum est. Leuitici nono. Deinde Choren, Dathan
&

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

& Abiron, tellus absorbitur testificata sacerdotium eius. Numeri xvi. Idem testatur & virga proferens amygdala. Numeri xvij. Hinc Christus: Si non facio signa, quæ nemo fecit ante me, nolite mihi credere. Et rursus: A me ipso non veni, sed misit me pater. Quamobrem recte dicit Innocentius, & habetur in c. Cum ex iniuncto, de hære. Cum doctorum ordo sit quasi præcipuus in Ecclesia, non debet sibi quisquã indifferenter prædicationis officium usurpare. Nam secundum Apostolum: Quomodo prædicabunt, nisi mittantur? Et veritas ipsa præcepit apostolis: Rogate dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. Quod si forte quis argute respondeat, quia tales inuisibiliter mittuntur a deo, etsi non visibiliter mittantur ab homine, cum inuisibilis missio multo sit dignior, quàm visibilis, & diuina longe sit melior, quàm humana: potest rationabiliter responderi, quod cum interior illa missio sit occulta, non sufficit cuiquã nude tantum asserere, quod ipse sit missus a deo, quum hoc quilibet hereticus asseueret, sed oportet quod adstruat illam inuisibilem missionem per operationem miraculi, vel scripturæ testimonium speciale. Id ipsum videtur & Apostolus Ioannes intendisse, 1. Iohã. 4. quando dixit: Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex deo sint, quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum.

Auferit ab Ecclesia hierarchicum ordinem, & facit omnes Episcopos æquales. Primatum vero non ex iure diuino, sed consensu hominum introductum asserit. Allegat Cyprianum more suo, hoc est, infideliter. Cyprianus enim cum dixisset: Hoc erant utique & ceteri apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi honoris & potestatis: statim subiungit, quod omittit Bucerus: Sed exordium ab unitate proficiscitur, ut Ecclesia vna monstretur. Quid hoc facit pro Bucero? Idem ad Cornelium Papam sic ait: Petrus, super quem a domino ædificata fuerat Ecclesia, vnus pro omnibus loquitur. Vbi clarum reddit Petro testimonium, quod fuerit Ecclesia super ipsum Petrum ædificata. Idem lib. pri. epist. iij. Nauigare audent ad Petri Cathedram atque Ecclesiam principalem, unde vnitas sacerdotalis exorta est, & a schismaticis & pharisaicis literas ferre, nec cogitare eos esse Romanos, quorum fides Apostolo prædicante laudata est, ad quos perfidia non possit habere accessum. Adeo non facit sanctus hic martyr pro Bucero. Allegat & Hieronymum, & hunc quoque more suo. Is enim in loco eo, quem citat Bucerus, qui habetur xciij. distinctione, Cano. Legimus: postquam ostendisset diaconos sacerdotibus inferiores, ac deinde presbyteros æquales, sed ordine, Episcopis, atque adeo Episcopos etiam inter se æquales, hoc interserit, quod Bucerus omittit: Quod autem postea vnus electus est, qui ceteris præponeretur, in schismatis remedium factum est, ne vnusquisque ad se trahens Ecclesiam Christi

Error Buceri de primatu & ordine hierarchico.

sti

IUDICIUM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

sti rumperet. Nam Alexandria a Marco Euāgelista vsq; ad Esdram & Dionysium Episcopos, presbyteri semper vnum ex se eligebant, & in excelsiori gradu collocabant, quem Episcopum nominabant: quos modo exercitus sibi Imperatorem facit. Quid enim facit, excepta ordinatione, Episcopus, quod presbyter non facit? Nec altera Romanæ urbis Ecclesia, altera totius orbis æstimanda est. Hæc ille. Quod si omnes sunt, vt Bucerus vult, Episcopi æquales, cur ipsum Reuerend. Dominum nostrum, modo Archiepiscopū, modo Metropolitanum appellat? Videtur tamen Hieronymus in ea esse opinione, q̄ primatus consensu hominum ad conseruandam vnionem introductus sit, non tamen sine diuina ordinatione. Verum multo maior sanctorum patrum numerus asserit, ex Christi institutione, adeoq; ex iure diuino primatum introductum, quorum sententia ex Euangelij verbis nata est, vbi ter Petrus a domino audire meruit, pasce oues meas. At Bucerus concedit Romano pontifici superintendentiam in Ecclesiis Occidentalibus, cum in Concilio Niceno in Asia præfederint legati Syluestri Romani pontificis, & in Chalcedonensi pontificis Leonis legati, & tã Africani q̄ Asiatici, quod tam multæ Synodi palam testantur, Ecclesiæ Romanæ primatum semper agnouerint.

In epist.
ad Episco-
pos Dar-
daniz.

Ad hæc, non concedit Bucerus Romano pontifici iudicium de Episcopis, sed ad Synodos remittit, cui illud Gelasij veridicū dictum opponimus: Sed nec illa præterimus (inquit) q̄ Apostolicæ Sedi frequenter datum est more maiorum, ut etiam sine vlla Synodo præcedente, & soluendi, quos Synodus inique damnauerat, & damnandi nulla existente Synodo, quos oportuit, habuerit potestatem. Sanctæ memoriæ quippe Athanasium Synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum Sedes Apostolica, quia damnationi Græcorum non consensit, absoluit. Sanctæ memoriæ nihilo minus Ioannem Constantinopolitanum Synodus etiam catholicorum præsidum certe damnauerat, quem simili modo Sedes Apostolica etiam sola, quia non consensit, absoluit. Itemq; sanctum Flavianum pontificem, Græcorum congregatione damnatum, pari tenore, quia sola Sedes Apostolica non consensit, absoluit, potius quã, qui illic receptus fuerat, Dioscorum secundæ Sedis præfulem, quem sua autoritate damnauit, & impiam Synodum non consentiendo submouit sola.

Multis folijs contendit sacerdotibus admittendum coniugium, etiam monachis & monachabus, licet voto obstrictis, contra expressos canones, & multorum Conciliorum decreta, maioremq; exigit in ea re libertatem, q̄ vnquam fuerit in Ecclesia permessa. Etsi enim in Ecclesia olim his, qui ad ministerium & Clerum adsciscerentur, permissum

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BVGERI

missum sit in ea vocatione permanere, nec maritus a coniuge, quam, priusquā assumeretur, duxerat, sit ob ministerium quasi diuortio separatus, tamen qui coelibes assumebātur, sunt iussi coelibes permanere, alias a ministerio repellebantur.

Huius dat primā rationem talem, quia exigitur a Clericis Christiana & irreprehensibilis vita, sit plane necessariū, vt coniugium eis cōcedat. Sed hic sophisticatur, quasi extra coniugiū nemo possit Christiane viuere. Imo vero, conuersa ratiocinatione, quia exigitur a Clericis vita irreprehensibilis, expedit manere inuuptos & coelibes, quod Apostolo Paulo teste melioris consequentiæ formam habet. Nā qui sine vxore est (inquit) sollicitus est, quæ sunt domini, quomodo placeat Deo. Et rursus: Hoc ad vtilitatē vestram dico, suadens ad id, quod honestum est, & facultatem præbeat sine impedimento dominū obsecrandi. Atq; hæc est propria Clericorum vocatio, vacare orationi, & sollicite procurare negocia Dei & Ecclesię. Quod autem Bucerus experientiam obijcit: Videmus enim (inquit) & palpamus, parum confirmat suam rationem. Si enim liceat ab abusu malorū hominum argumentari, iam & coniugium videbitur simili de causa e medio tollendum, multi enim adulterantur. An sunt igitur propter quorūdam adulteria omnibus connubia interdicenda?

Verum quemadmodum qui coniugiū ineunt intentione & proposito castitatem coniugalem intemeratā conseruandi, bona spe præsumunt Deum optimum maximum, cuius beneficio & gratia propositum illud conceperunt & sanxerunt, ad futurum deinceps auxilio, & facturum sibi donum illud perpetuum: ita qui propositum bonum de vouenda castitate per gratiam Dei sentiunt in se & experiuntur, & iam constituerunt secum hoc vitæ genus eligere, ac voto perpetuum facere, debent utiq; hoc donum Dei, postquam vouerūt, in se agnoscere, & bona spe præsumere de ipsius auxilio, quod qui cepit opus bonum in ipsis, perficiet & faciet illis perpetuum. Ad Philippen. primo. Sic August. in Psal. lxxv. Nō sitis pigri ad vouendū, non enim viribus vestris implebitis: deficientis, si de vobis præsumitis. Si autem de illo, cui vouetis, vouete securi, reddetis. Ita Apostolus, omnia possum (inquit) in eo, qui me confortat. Ad Philippenses quarto. Huc accedit, q̄ multorum necessitas nobis præcepto Dei imponitur, quæ tamen nō sunt in potestate & viribus nostris sita, sed Dei gratuita dona. Fidem exigit a nobis, cum sit suum donum, sic spem, sic charitatem, sic patientiam. Proinde nihil prohibet continentiam esse Dei donum, & tamen nobis necessitatem, sed voluntariam imponi posse per nos ipsos.

i. Cor. 7

Fiducia
eorū, qui
uotis
sunt ad-
stricti.

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

Carnalis
Buceri erro-
ror.

Permittit unicuique de dono continentiae secundum sensum carnis, concupiscentiaeque commotiones dijudicare. s. Qui voluptatis est appetens, negabit se donum accepisse. Qui fastidit, is solus fatebitur se donum habere. Addit, graviter offendi Deum, si non permittatur unicuique hac in re secundum proprium iudicium agere.

Vri illud, quod est apud Apostolum, sic inflammat, quasi nullum aliud sit remedium voto obstrictis, quam sensui acquiescere & tentationi non resistere.

Bucerus
vult, ut
brutescant
homines.

Affirmat patres, si modo adessent, adacturos omnes, qui tali sensu mouentur, ad coniugium subeundum. Quid restat amplius, nisi ut brutos faciat homines? Permittit enim iudicium, non rationi, sed sensui. Atqui experimentum, quod iubet Bucerus de dono facere, via est, per quam gratia Dei & donum eius proculcetur & abijciatur. Nemo enim, nisi plane insensibilis & saxeus, non tangitur aliquando tentatione, & tamen qui semel ex fide erga Deum, & ex corde recto & bono vouit Deo continentiam, negare non potest, se aliquando donum illud, licet postmodum tentetur, accepisse. Et quid faciet, qui in coniugio est? Quod erit remedium, quando non uxori suae, sed alteri adhinnit & vritur? Quid inibit absente uxore aut aegrotante, ne vras carni. Recte. Hoc & hic quoque faciendum nos dicimus. Resistere enim oportet, non cedere, quod ubique monet scriptura: Nolite fieri sicut equus & mulus, in quibus non est intellectus. Item orandus est Dominus: Et ne nos inducas in tentationem. Item: Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs. Ad Gala. quinto. Fugienda est occasio, perdomanda est caro, si oculus dexter scandalizat, eruendus est. Matthaei quinto. Proinde quod flammam accusans de impossibilitate queritur, vanum est, ne durius aliquid dicamus. Proferat qui post continentiae votum semel in spiritu sancto, & bona & recta erga Deum fide susceptum, carnem suam macerauerit & afflicta castigatione crucifixerit, qui per ieiunia, orationes ac pietatis exerciticia, quod omnibus Christianis incumbit, veterem hominem mortificauerit, & non potuerit continere. Quamdiu vero perdit & secundum omnia carnis desideria luxui seruitur, frustra queritur aliquis de dono non accepto. Per haec enim oportet doni facere experimentum, non per carnis sensum.

Bucerus de
seipso dis-
sentit.

Hic licet etiam vel in medijs tenebris palpare, quam dissimilis sit sibi Bucerus. Alibi exigit mortificationem carnis, & rectam sensus carnis inimicus est Deo. At hic iubet acquiescere sensui, cui permittit impe-

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

imperium supra rationem & potestatem, vota diuino & humano iure indissolubilia diffringere.

Quale est autem & quod prauum commentum, facere ex coelibatu laqueum, quo praefocantur homines & perduntur. Idque Paulo Apostolo nos ad coelibatum inuitanti assuere, quum Apostolus illic tro-po vtatur, & laqueum ponat pro praeepto, quo indicitur necessitas, qua retinentur homines tanquam alligati laqueo & vincti, vt iam non sint liberi & suo relictis arbitrio, idemque prorsus significet, quod ante dixerat: De virginibus praeeptum domini non habeo, consilium autem do tanquam misericordiam consecutus a domino, vt sim fidelis.

Praeeptum continentiae definit esse prorsus humanum, quum tamen complectatur eas res, quae non solum secundum Deum sunt, & hominem ad seruitutem Dei reddunt expeditum, verum etiam ad quod Christus ipse & Apostolus nos inuitant. An & ipsum Euangelium humanum est? At continentia est de numero Euangelicorum consiliorum. Ad haec, nemini nisi volenti imponitur hodie illa necessitas, quum nemo nisi volens promittat continentiam, aut sacerdotium adeat. Vnde magis videntur sacerdotes seipsum obligare, quam vt obligentur ab alio quouis. Atque ideo testante vel sua ipsorum conscientia, tanto amplius tenentur iuri diuino.

Negat vota continentiae obligare quenquam, nisi quatenus promouent negocium fidei in Christum. Quasi votum religiosorum, quod ex fide in Deum concipitur & firmatur, remoretur fidei ardorem, & extinguat Dei dona in homine. Similiter innuit, quod vouere castitatem sit repugnare Dei voluntati & mandato: quod tamen nusquam probat, aut probare poterit. Sed ista, vt dicat, cogit eum necessitas, & honoris sui languida defensio, non recta conscientia, quum sit apostata & sanctae religionis desertor, vt ipse fateri cogitur.

In summa, Christus adhortatur ad sectandam continentiam, Bucerus dehortatur. Vtri auscultandum? Verbum Dei est: Vouisti, nemoreris reddere. Verbum Buceri est: Qui cogunt seruare vota, peccant in Deum. Vtri fidendum? Paulus ait: Bonum est homini sic esse propter instantem necessitatem. Contra Bucerus: Malum est, ait, homini sic esse propter instantem necessitatem. Rursus Apostolus testatur, quod qui in coniugio sunt, carnis habebunt tribulationem. Item, qui cum vxore est (ait) sollicitus est, quae sunt mundi, quomodo placeat vxori: & testatur se homines inuitare ad coelibatum, qui sit honestus, qui praebet facultatem dominum sine impedimento obsecran-

Colatio
doctrinae
Buc. cum
Euange-
lio,
Mat. 19
Ecc. 5.

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

di. pri. ad Corinth. vij. Bucerus contra dicit: Non omne coniugium esse impedimento. Quin etiam pro confesso & indubitato habet, quod per coelibatum impediatur homines magis, q̄ promoveantur ad obedientiam Dei & Ecclesiae ministerium. Nec pudet ipsum dicere, spiritum sanctum testari, quod imponentes voto vel praeepto castitatis necessitatem, auocent a bono meliori ad periculosum illud vri, in quod hominem detrudant. Affirmat quoque ducentes vxores liberari cura & sollicitudine: vel reclamante tota natura, quae de prolibus, domesticis negocijs & re vxoria nō potest nō esse sollicita. Tā pulchre cōuenit Bucero cū Paulo & Christo, cuius se ministrum praedicat, tam purum, tamq̄ syncerum est apud Bucerum verbum Dei, & tam consentanea naturae tradit.

Olim in Ecclesia permittebatur assumpto sacerdoti seruare vnicam suam coniugem, qua defuncta iuebatur secundum Apostoli verbum manere viduus: at Bucerus putat hoc parum esse, nisi concedatur & sacerdotibus, & monachis, & monachabus, primo, secundo, tertio deniq; & quarto ac quinto nubere, modo non duae simul vxores, sed priore mortua, altera post alteram ducatur. Atq; hanc putat esse apostolicam sententiam, & verum sensum Apostoli, quando dicit: Oportet Episcopum vnius vxoris esse virum. Nam licet pleriq; ex patribus, August. Hiero. Ambro. & alij ita exposuerint, vt putent Episcopum esse nō posse, qui plures q̄ vnam tota vita habuisset vxorem: ipse tamen eos, qui ita exponunt, dicit non esse assecutos veram Apostoli sententiam, quā vni & soli tribuit Chrysostomo, quem in expositione sacrae scripturae dicit veteres omnes longe praecellere. Hunc allegat tanq̄ suae sententiae ad stipulatorem in expositione pri. epist. ad Timoth. cap. iij. & ad Titum cap. primo, eiq; ascribit hanc sententiam, quod Apostolus per illud: Oportet Episcopum vnius esse vxoris virum, velit ab Episcopatu exclusos, qui duas simul haberent vxores, aut qui priore repudiata ac superstite duxisset aliam, atq; ita non possit vnius vxoris maritus appellari. Si vsquā alibi falsus Bucerus, hic certe longe falsissimus est & nequissimus. Quis em̄ crederet Chrysostomum, quem non sine ingenti eius praconio cum Augustino, Hieronymo & Ambrosio confert, hoc non dicere, quod habet Bucerus: At nihil tam alienum est a Chrysostomo, q̄ sit sententia haec, quā impostor iste & falsarius ei affingit. Nam in tertio capite prioris epistolae ad Timoth. vbi dicit: Oportet Episcopum vnius vxoris esse virum, sic ait: Non veluti hoc fanciēs dicit, quasi non liceat absq; vxore Episcopum fieri, sed ei rei modum constituens. Iudaeis quippe licitum erat, etiam secundo matrimonio iungi, & duas itidem habere vxores. Ita Chrysostomus duo dicit licuisse Iudaeis, nimirum, nubere secun-

Bu. de patribus iudicium.

Bucerus falsarius.

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

re secundo, & duas itidem habere vxores. Vtrumq; opponit Episcopo, tanquam sit præter modum, aut nubere secundo, aut duas habere vxores. Quis est igitur apud Chrysoftomum modus, quem dicit Apostolum ab Episcopo exigere, nisi quod sufficiat Episcopo semel tantum duxisse? Neque enim permittit Episcopo, quod Iudæis permissum fuerat. Nec aliter exponit Chrysoftomus illud ad Titum primo: Si quis sine crimine est vnus vxoris vir, vbi interpret Chrysoftomi reddidit sententiam his verbis: Obstruere prorsus intendit hæreticorum ora, qui nuptias damnant, ostendens illam rem culpa carere, imo ita esse preciosam, vt cum ipsa etiam possit quispiam ad sanctum Episcopatus solium subuehi. Castigat hoc ipso etiam impudicos, dum non eos permittit post secundas nuptias ad Ecclesiæ regimen, dignitatemq; assumi. Nam qui defunctæ vxori benevolentiam nullam seruasse deprehenditur, quo pacto hic Ecclesiæ præceptor esse optimus poterit? Imo quibus criminibus non subijcietur indies? Hæc ille. Nullum potuit tam apertum, tamq; manifestum contra Buceri sententiam testimonium produci, nullaq; iustior contra damnatam Buceri præsumptionem sententia pronunciari. Quem enim restatur verum Apostoli sensum assecutum, & in expositione sacre scripturæ reliquos patres longo post se intervallo relinquere, is concedit, in matrimonio cum prima vxore consistentem assumi posse: consistentem vero in matrimonio secundo cum vxore, quam duxit post mortem prioris, ex Apostoli verbis negat posse assumi. Negat quoque posse bonum esse præceptorem Ecclesiæ, qui hoc honoris & benevolentiae vxori non habet, vt permaneat viduus, & hunc talem affirmat nullis non indies subijci criminibus. Sententiam & iudicium Chrysoftomi attollit & probat bis digamus Bucerus, atq; adeo quod Chrysoftomus sentit, debet & ipse sentire. Ipse ergo se iudicat, & se propria sententia condemnat, vt & in se quoq; impleatur, quod dicit Apostolus de hæretico: Scito quia subuersus est, & proprio iudicio condemnatus.

Buc. sub-
scribens
Chryso-
stomo,
seipsum
condem-
nat.

Itaq; non habet Bucerus contra Ecclesiam vllū ex patribus suffragium vel patrocinium, & relinquitur nobis Paulus indiuisus, q̄ maiorem continentiam & disciplinam requirit ab Episcopo, q̄ in fratre laico. Hinc de Episcopo dicit: Oportet Episcopum vnus vxoris esse virum, quod nusquam de laicis dicitur, oportet scilicet fratrem vnus vxoris esse virum. Cur hoc vero? An permittit fratri binas simul habere vxores? Nequaquam. Hoc enim Christus vetuit: Erūt (inquit) duo in carne vna. Permittit autem fratri post prioris vxoris mortem ducere secundam, & ideo non dicit, oportet fratrem vnus vxoris esse virum, sed Episcopum, cui id ipsum non permittitur.

Verus sen-
sus Apo-
stoli.

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

Tandem eo venit impudentiæ, vt etiam q̄ viduam duxit, ne tanti quidem faciat, quanti colasse culicem. Atat faceffat impurus, ita scura ræ loquunt. Quod a tēpore nascentis Ecclesiæ vidua sit sacerdotibus per omnes patres inter dicta, dicit hocedus iste ideo factū, q̄ viduæ sint plerunq̄ intractabiles & imperiosæ: virgines autē flexibiliores. Quasi vero patres hoc potissimū spectauerint, & non potius sacramentum. Aug. de bono coniugali ita habet: Ecclesiæ dispensatorem non licere ordinari, nisi vnus vxoris virum, acutius intellexerunt, qui nec eum, qui catechumenus vel paganus habuerit alteram, ordinandū esse ceptisimo omnia peccata dimittuntur. Et post pauca: Sicut plures vxores antiquorum patrum significauerunt futuras nostras ex omnibus gentibus Ecclesias vni viro subditas: ita noster antistes vnus vxoris vir significat ex omnibus gentibus vnitatem vni viro subditam Christo.

Cæremonias appellat fermentum purioris doctrinæ, quum hādem promoueant ac sint doctrinæ & fidei propria exercitia. Fingit cæremonias omnes alio destinari, q̄ debeant, & in diuersos abusus præter institutionem conuerti. Dicit nusquā carere superstitione, hypocrisis, contemptu Dei. Sic de imaginū cultu, quod superstitione imagines veneremur. De exorcismis dicit, quod aquæ, sali, candelis, palmis, & id genus rebus tribuatur virtus, potestatem dæmonum & carnis aduersos depellendi, sanitatemq̄ corporis & animæ conferendi. Atq̄ in hunc modum confundit omnes cæremonias sine discrimine cum abusus. Et debacchatur etiā in eas, quarū vsus est legitimus, quem tamen in præsens longum esset explicare. Tantum vt appareat, quid sentiat de cæremonijs Ecclesiasticis, & q̄ mendaciter & iniquite multa nobis affingat, hæc recensuimus. Nunquam enim efficiet, vt vera dixerit, & sanctissimas illas, purissimasq̄ Ecclesiæ cæremonias iure bono tam fœde conspurcauerit.

Signanter dicit, omnes eas cæremonias, quas abrogarunt Protestantes, aut esse abusus, aut ex numero illarum rerum, quarum obseruantia sit libera, & potestati nostræ permessa. At Protestantes obseruant celebrationem missarum, bonam sacramentorū partem, festa, ieiunia, tantum Ecclesiasticum per sanctos patres ordinatissime introductū, gradus & ordines Clericorum, ministeria Ecclesiastica, cœlibatū, obedientiam, & omnem prope Ecclesiasticum cultum ac disciplinam: nudarunt tēpla altaribus, imaginibus, vasis & ornamentis. Ergone erunt hæc cæremoniæ omnes impij abusus, ac permessæ potestati Bucericæ? Quod si sit (auertat deus omen) iam quantulum erit reliquarum cæremoniarum remo-

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

remoniarum, quas aper iste singularis & ferus nō intendat deuastare, & sit nobis permissurus?

Non solum autem hos, quos ex multis annotauimus, errores docet, spargit & tuetur, quin etiam nondum conciliatos aut vtrinque receptos, imo quos nō recipit, neque vnquam recipiet Ecclesia Dei, numerat inter Ratisponæ conciliatos articulos, tanquam receperint eos Catholici, quum sint ex numero Protestantium articuloꝝ. Scilicet hoc nomine commendatos articulos suos venditat, vt sine contradictione & hæsitacione suscipiantur, que ingens est perfidia. Quosdam etiam conciliatos transponit in aliam formam verborum, magis consonam Protestantium, quam Catholicorum sententiæ. Hæc licet vel ad oculum demonstrare, si conferatur falsarius iste cum actis Ratisponæ.

Inspergit pleraque, quæ etsi contentiosa disputatione forsan sustineri queant, attamen præstaret non mouere, aut sobrie docere de eis, vt re piæ aures offenderentur, aut nō intelligentibus altitudinem Christianorum dogmatum daretur occasio aliud, quam res est, aut regula fidei nostræ continet, cogitandi, qualia sunt: Deus nouit & uult, priusquam oremus, auxiliari, ubi debet. Item, nihil opus habet oratione nostra, nec sinit se flecti oratione, vt faciat, que nō disposuit ab æterno facere, & similia. Palam est, hic Bucerum sub prædestinationis inuolucro fidem & spem orantium frangere, & tam fato, quam securitati simpliciter quosque committere, quo nihil poterit perniciosius aduersus pietatem excogitari. Et cum hoc agat Bucerus, nihilo minus pietatis studium præterdit. Præstiterat magis ita docuisse, quomodo ubique clamat scriptura: Quærite & inuenietis, pulsate & aperietur vobis. Omnis enim, qui petit, accipit, & qui quærit, inuenit, & pulsanti aperietur. Lucæ vñdecimo. Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem. Matthæi vigesimo sexto. Et quod habetur Ionæ tertio: Conuertantur a via sua mala, & clament ad Deum in fortitudine: Quis scit, si conuertatur, & ignoscat Deus, & reuertatur a furore iræ suæ, & non peribimus? Ita Petrus adhortatur Simonem: Pœnitentiam age ab hac nequitia tua, & roga Deum, si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui.

Buce. auocat spem orantiū.

Nonnunquam mentitur nos docere, quod remotissimum est ab Ecclesiastico dogmate, vt vbi de sanctorum inuocatione agit, dicit causas, quare sanctos putemus inuocandos, esse tres: Vnam, quia sumus Deum, vt cui nunquam decreuerimus obedire. Alteram, quia Deo patri & CHRISTO nō tribuimus omnem & summam potestatem, sed hanc ethnicorum more partimur inter sanctos, neque credi

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

mus ipsum nobis esse vltronee misericordem. Tertiam, quod nō veram salutem quarimus, sed temporalem felicitatem. Grauis est ista calumnia, qua nos traducit, & nihil plane candoris restare in homine manifestat. Quis enim vnquam fidelium his rationibus permotus confugit ad sanctos? Quando vnquam Ecclesia isthæc docuit? Et tamen calumniator nobis affingit hanc doctrinam contra suam ipsius conscientiam: cum ipsum non possit fugere, nos ipsdem de causis interpellare sanctos apud Christum agentes, quibus viuos degentes nobiscum in terris. Verum sanctos hoc amplius, quod credimus eos puriori erga nos amore flagrare, & de sua salute securos esse, cum viui adhuc sint pro seipsis solliciti, & raro ad amoris perfectionem ferantur. Denique quod multa requiruntur ad dignam & sanctam orationem, vt habet Cyprianus, quæ citius in sanctis a corpore absolutis, q̄ in viuis est reperire.

De eodem ingenio affingit nobis, quasi doceamus locandam esse fiduciam in rebus externis: item quod seducamus homines doctrinis & cæremonijs: quodque nihil populo prædicemus aliud, q̄ legendas sanctorum, exempla que, vt vocant, & inconditos illos sermones, qui vulgo circumferuntur.

Buce. de
prauator
& falsarijs
us sancto
rum.

Ferendum videretur forsan, quod nos sycophantice & calumniose traducit, nisi idem committeret & in sanctos patres, quibus nō raro affingit sententiam ab eorum fide remotissimam, quosq; pro dogmatis sui assertionem infideliter citat & deprauat, ac in sensum detorquet alienum: quod nunc ostendimus in allegatiōe Chrysoctomi, Cypriani, Hierony. August. quem & detruncat, vbi de interpellatiōe & veneratione sanctorum agit. Cum enim August. in lib. de ciuita. Dei contra Faustum Manichæum vindicet & asserat Ecclesiam ab idololatria, quam ob venerationem martyrum Manichæi Catholicis obiectabant, dicit quod sanctis martyribus, neq; templa, neq; altaria erigimus, neque ipsdem sacrificamus, sed soli Deo martyrum & sacrificamus, & templa erigimus. Hucusq; citat Augustinum Bucerus. Omittit autē quod sequitur, quod hæc facimus ad memorias martyrum: quemadmodum & Cyprianus libro tertio epistola sexta, dicit celebrari a nobis oblationes & sacrificia ob commemorationes martyrum. Causas istius venerationis reddit Augustinus ille iam dictus libro xx. contra Faustum cap. xxi: Quod populus Christianus memoriam martyrum religiosa solennitate cōcelebrat, & ad excitandam imitationem, & vt meritis eorum consocietur, atq; orationibus adiuret: cum impostor iste, & merita, & intercessiones sanctorum conuincatur per hunc Augustini locum obscurare.

Eiusdem

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

Eiusdem artificij est, quod ubi scriptores Ecclesiastici, siue Græci, siue Latini ab ipso dissentiunt, torquet eorum verba in suam sententiam, ut iam non sit liberum sanctis hoc, quod ipsi senserunt, dicere, sed cogantur, quod Bucerus comminiscitur, sonare. Ita torquet vocabula sacrificij & oblationis. Idem committit in vocabulo satisfactoris. An credit patres linguæ Latinæ imperitos, & defuisse illis verba propria, aut quid dixerint, non intellexisse?

Nec pudet hominem tam frequenter in rebus compertissimis mentiri, & quum turgeat liber mendacijs, pauca subnectunt. Ait usum communicandi sub vtraque specie semper observatum fuisse in Ecclesia vsq; ad paucos abhinc annos.

Buce, frequenter mentitur

Mentitur quoq; se nullis alijs obstrictum votis, q̄ unico illo, quod emisit in ordine Prædicatorū, nisi forsan excidit ei, quod inter manus Episcopi, cum susciperet sacros ordines, vouerit obedientiam, & secundum canones deinceps vitam instituerē.

Et istud quoque falsum est, quod ait Metropolitanorum autoritatem per summos Pontifices ita imminutam, ut prope nulla sit hodie.

Mentitur contra agnitam sibi veritatem, quum dicit Concilia generalia nunquam inchoasse aut introduxisse reformationes, sed tantum inchoatas & ante Concilium ipsum institutas confirmasse. Sed non obscurum est, ideo ipsum isthæc comminisci, quod modo vehementer metuit, ne sua ipsa, quam molitur, perturbatio ad Concilium generale (quod iam Tridenti inchoatum est) reiiciatur, atque ita spe sua ipse frustretur.

Et hoc quoque impudens est mendacium, quod affirmat se nihil aliud prædicare Bonnæ, q̄ articulos Ratisponæ conciliatos, & ea, quæ faciant ac conducant ad componendum articulos nondum conciliatos.

Toto fere libro mirifice extollit puritatem sui dogmatis, quod q̄ purum sit, ex his, quæ supra annotauimus, luce clarius conspici potest. Atque interim assumit sibi personam catholici & euangelici prædicantis, cōparans se Christo, apostolis & prophetis. Fingit se pati persecutionem propter Euangelium Christi, quum nihil minus, q̄ Christi Euangelium prædicet, nihilq; minus, q̄ meretur, patiatur, & hæc nus cōtra Dei mandatum hæc ista in lacte matris suæ sit coctus, &

Transfiguratio
Buceri.
Exod. 23.

plus

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.
plusq̄ molliter habitus. Et plane sit de numero illorum, de quibus dicit Apostolus pri. ad Corinth. xi. Eiusmodi pseudapostoli sunt operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos Christi. Et non mirum, ipse enim Satanas transfiguratur se in angelum lucis. Non est ergo magnum, si ministri eius transfigurentur, velut ministri iustitiæ.

Buce. auctoritatem sibi vendicat in Ecclesiam. Noua Buceri præcepta.

Arrogat sibi imperium & auctoritatem in Ecclesiam, eaq̄ a nobis exigit, quæ nulla scriptura mandat. Interdum etiam ex hyperbolicis patrum admonitiõibus ipse, qui vota, canones, leges rupit, nobis leges præscribit. Exigit itaq̄, vt parentes ipsi suos paruulos offerant ad baptismum. Iubet parentes orare, ne suam iniquitatem Deus paruulis imputet. Quod q̄ parum conueniat cum sacra scriptura, claret ex Ezechiele xviij. Filius non portabit iniquitatem patris. Ac tandem subiungit, quod si quis vel particulam istarum actionum, quas ipse in administratione baptismi exigit, negligat, hunc reum fieri corporis & sanguinis domini. Cæterum exorcismos, chrisma, insufflaciones, signum crucis, & veteres Ecclesiæ cæremõnias, licet primitiue Ecclesiæ tempore apud baptismum obseruatas, eliminat. Scilicet vnus Buceri auctoritas potior erit totius Ecclesiæ tot seculis firmata auctoritate.

Edictum Buceri de missa.

Huic simile est, quod iubet missam celebrare lingua ab omnibus intellecta, contra tot seculis comprobata Ecclesiæ consuetudinem. Vult, vt sacra illa missæ mysteria presentibus omnibus clare exponantur, quum sint magis adoranda, q̄ curiose scrutanda. Neq̄ enim omnibus datum est mysteria illa capere & intelligere, sed paucis admodum. Nec verisimile est, in Ecclesia vnquam omnibus intellecta fuisse, id quod asserit Bucerus, & nunquam probabit.

Et istud quoq̄ imperiose satis exigit, vt in omni missa, quotquot præsentibus adsunt, communicent. Addit, qui non communicant, reos esse iudicij, & tales excludit deinceps & a communione sacramentorum, & ab orationis communione, cum requirat res ista magnam probationem & testimonium irrefragabile. Allegat solum Chrysostomum, & Cæno. Calixti de consec. distin. ij. Peracta. Ad canonem dici potest, qd ad ministros, non ad omnes pertineat: aut certe Chrysostomus & Calixtus ad id, quod sanctum & honestum esset, voluerunt Christi plebem his minis adigere, omnesq̄ inuitare: quum tamen neq̄ lex illa, neq̄ cõsuetudo, vt in singulis sacrificijs omnes præsentibus communicarent, fuerit vnquam in Ecclesia recepta, quod vel ex ipsomet Chrysostomo homil. lxi. ad populum fit manifestum. Si hoc ipsum urget Bucerus eo pietatis studio, eaq̄ sancta intentione, qua sancti illi viri, libenter ferimus, vt vrgeat. Cæterum verisimilior metus est, Ecclesiæ

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BVGERI.

clerice & sacramentorum hostem hoc voluere, vt his terroribus plebem a frequenti missarum audiētia abarceat. Mirum vero, quod tanti faciat vnicum hunc Calixti canonem, vt multis alijs, qui liberam faciunt communionem sacramentorum, prætulerit: de quo videantur eadem dist. Cano. Quotidie: & hic est Augustini. Item Cano. Hi, qui intrant, & est excerptus ex Cōcilio Toletano. Et Cano. Fabiani. Et si non frequentius. Et alijs plures ibidem canones. Et tamen non pudet ipsum mentiri & dicere, neminem sanctorum aliud vnquam docuisse: nullum quoque Cōciliū vnquam aliud statuisse, quā vt cōmunicent omnes præsentēs. Cæterum præsentem & assistentem plebem egregius doctor ad communionem cogit, non autem ministrum seu sacerdotem, cui permittit tradere alijs, & non sumere, contra Cano. de consecratione distinctione secunda. Relatum.

Communiō libera
plerūq.

Sed quale est, quod se nunc tandem offert Clero ad examen & sui probationem? Oportuit hoc ipsum antea factum. Offert autem se, quasi cui nihil fuerit adhuc obiectum, quod ipsum a functione Ecclesiasticorum munerum repellat, cum tamen nō pauca capita factæ sibi obiectiōis enumeret in libello isto, quæ nec diluit, nec diluere vnquam poterit. Vbi primo loco proponit obiectiōem de eo, quod sine consensu Cleri, & nōdum examinatus ac probatus, nō debuit admitti. Sunt canones in scriptura fundati, quibus hoc efficitur, neque ita fieri debere Bucerus negat. Negat autem in Clero & populo Colonien. esse vllos ad sui examinationem satis idoneos, a quibus consilium accipi possit, & qui iudicium habent de rebus ad Ecclesiam pertinētibus. Et amplius adhuc erumpit, & negat omnino legitimum vllum ordinem esse in Colonia, sed omnia sine ordine, tam in Clero, quā in plebe confusa. Verum hæc res est phanaticei hominis calumnia, quam res ipsa redarguit sycophantiæ. Ad hæc dicit multis seculis examinationem & probationem iuxta canones fuisse neglectam, & nunc exoleuisse: sola vero exhiberi spectacula, quum proclamatur, sunt digni, sunt iustis. Hic nobis fatendum est, canonum seueritatem iam diu non vsque ad eum, & quemadmodum oportuit, obseruatam. Sed cui hoc imputandum? Certe Clerus extra noxam est, quum istud ad Cleri prælatos pertineat. Attamen nō ex omni parte iacuit disciplina neglecta. Hucusque enim fieri solent examinationes priuatim, & ne hæc quidem exiguntur ad extremam canonum seueritatem, sed secundum personarum qualitatem, & temporis rationem. Difficile est enim perfectionis summam in omnibus reperire. Nihilominus tamen semper repulsi fuerunt apostatæ, votifragi, sacrilegi, virginum Deo consecratarum mariti, digami, schismatici, de doctrina suspecti, religionis & templorum eueriores, sacramentorum proculcatores, hæretici, aut

Nemo
Buce. ido
neus uide
tur, à q̄ ex
aminetur

Qui semper
per ab or
dinatione

pro-

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

repellatur, & qui non.

Buce. vocatio nulla.

Fructus Buceranæ prædicationis.

Buceri officium in Reuerendissimū Dñm male locatū.

Decretū in Comitibus Ratisponensibus.

profiteres sectas damnatas. Nemo absq̃ vitio est, quamdiu viuitur: donec enim sunt homines, erunt & vitia, sed hic minoribus, ille maioribus implicatur. Quod corrigi potest & emendari, quodq̃ populo Dei non cedit in perniciem, potest forsan tolerari, modo non sit Ecclesiæ Christi scandalo. Quod uero non est emendabile, & quod cedit in perniciem, nullo modo tolerari potest, aut debet. Quod allegat ex Marco, dominus noluit, vt prohiberetur, q̃ in nomine Christi eijciat dæmonia, dicens: Qui non est contra vos, pro vobis est: ita producit, quasi ipse dæmonia eijciat, & quasi non sit aduersarius, ac proinde negat se prohiberi posse. Verum quum se toto libello aduersarium declaret & lupum, certe prohibendus est. Nec est, quod obtrudat nobis vocationem Reuerend. Domini, cū eius vocatio fuerit casualibus contraria, atq̃ adeo non legitima. Hic vero quum nullum pateat effugium, obtrudit se nobis ad instar Pauli a Deo vocatum, & huius suæ vocatiōis dicit se fidem facere per prædicationis fructum. Bene, quod remittit ad fructus. Est enim hoc Evangelicum, nam scriptum est: Ex fructibus eorum cognoscetis eos. Hactenus ad linguæ suæ testimonium nos remisit: dent modo testimonium & opera, que plane ostendunt ipsum esse ex numero illorum, de quibus dicit Apostolus: Confitentur se nosse Deum, factis autem negant. Qui sunt enim fructus Buceranæ prædicationis, nisi hæreses, schismata, animarum perditio, seditiones, templorum euersio, cultus diuini neglectus & contemptus, cæremoniæ abrogatio, pietatis extinctio, omnisq̃ disciplinæ Ecclesiasticæ euersio: Si non sequuntur hi fructus Buceranam prædicationem, non intelligitur spiritu peruerso agitari.

Deinde ad obiectionem de iuramento multis folijs contendit Reuerendissimū Dñm male locatū, hanc necessitatem impulerit, nescimus. Nō est nostrum Reuerendissimū Dominū periurij reum facere aut damnare, neq̃ factum ab illo nostrum credimus. De periurio iudicabit dominus. Hoc sciimus, quod hæretici per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium. Roma. vltimo. Ideo alibi monet Apostolus: Fratres, nolite errare, Deus non irridetur.

Profert ex Decretalibus formam Episcopalis iuramenti, cui illud dat, non ignarus, quid secundum formam Conciliorum hodie iurent Episcopi.

Similiter laborat efficere, ne videatur Reuerendissimus Dominus noster commisisse contra Imperatoris & principum conuenta Augustæ & Ratisponæ communi consensu inita & publicata: neq̃ ita contra

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

contra mandatum clementissimi Imperatoris nostri Caroli & Legati apostolici, quorum hoc fuit decretum, vt singuli principes adhibito consilio suorum, statim reformarent sibi subiectos, abusus corrigerent, & præpararent viam, qua facilius concordia in futuro Oecumenico Concilio cõstitui posset. Non est obscurum, quid voluerint Imperator cum Legato, & quod nihil minus cogitauerint, quã concedere transitum in partem diuersam & doctrinam recipere Protestantium. At iste bonus vir pro suo candore fingit res omnes geri ex sententia & mente Cæsaris ac Legati. Quasi vero hoc sit Ecclesiam reformare, hæreticos introducere. Nec satis est perfido illuisse minoribus, ipsum clementissimum piissimumque Imperatorem ludibrio afficit. Addit, quod oportebat prælatos Ecclesiæ huic Cæsareo & Pontificio mandato quã mox parere, & reformationem domi inchoare, quod hucusque facere neglexerint, & ideo non iniuria asserit Reuerendissimum Dominum commotum & inductum ad ipsum vocandum. Quem vero accusat hic Bucerus negligentia? In cuius potestate sita fuit reformatio, quam dicit hucusque neglectam? An non in Reuerendissimi Domini potestate? Is igitur secundum Bucerum fuit negligens, & propter suam ipsius negligentiam Bucero iudice nunc Clerum hereticis affligit. Hoc honoris defert Reuerendissimo.

Impositura & ludificatio Bucerana

Buce. Reuerendissimi nostrum negligentia accusat.

Iam vt videatur ad concordiam spectare, indicat, qua via potissimum concordia iniri possit suo iudicio. Primum, vt regnum Christi integre & acrius, quã ferat secularis affectus, quaeratur. Deinde, vt verbum Dei pure contra peccata & abusus eo vsque in omnium cognitionem adducatur, vt tota inde vita re ipsa, & non ociosa cogitatione mutetur. Postremo, vt nihil fermenti adijciatur ad doctrinam Christi. At si quaerat aliquis de primo, quodnam appellet Christi regnum, deprehenditur eius oppugnator. Perturbat enim Ecclesiam eius, & quicquid ea pulchri habet, vniuersum defcedat, cantum, caeremonias, Clerum, monasticen, virginitatem, & omnia, quibus regnum Christi floret. Si quis de altero quaerat, quando speret hoc implendum, certe nunquam in hoc seculo, nisi in paucissimis & electis, quorum numerus per Bucerum quotidie decrescit. Si de tertio, quid velit nomine fermenti, diciturus est forsitan, humanas traditiones. An vero putat sapiens iste, homines sine lege & ordine politico viuere posse? Quin vero nos dicimus in eo verissime spem concordia sitam, si cessent hæretici fidem Ecclesiæ oppugnare, & concedant ei, quæ columna & firmamentum est omnis veritatis, doctrinae integritatem. Deinde, vt prælati & Clerus subiectus cum populo amputent tam innumeros abusus, quos sciunt custodibus dormientibus Sataniam seminasse, qualis est Simonia, insatiabilis beneficiorum plu-

D rali

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

Matt. 18

ralitas, ministerium titolare, negligentia & desolatio plebis commissæ, locatio mercenariorum, quæstus, cæsus absq; spiritu, & huiusmodi. Tertio, vt hæretici ad obedientiam redeant, & se quoq; in his, quæ religionis sunt, Ecclesiasticis conforment. Qui enim Ecclesiam nõ audierit, ait dominus, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.

Inepta
Buce, ar-
gumenta-
tio.

Non oēs
errantes
hæretici.

Hæretico-
rum flagi-
tia.

Buce. nõ
recipit o-
mnia sa-
cramēta.

Ad obiectionem, quod non sit vnus ex nobis, respondet per ma-
lam consequentiam: ergo neque Protestantes sunt ex nobis, seu in Ec-
clesia. Sed quæ est consequentia: Bucerus non est noster, ergo neque
Protestantes? Arbitramur inter Protestantes esse plurimos, quibus
Buceri & suorum doctrina atque institutio vehementer displiceat.
Quosdam etiam misere seductos, & tanquam simplici errantes ani-
mo cum nulla pertinacia aut animi perfidia, quos absit pares facere
Bucero. Quando vero antesignanos illos hæreseos doctores contem-
dit Ecclesiæ iungere, ac si nihil vnquam, neque docuerint, neque insti-
tuerint ab Ecclesiasticis institutis alienum, quis non indignetur? An
credit nos sine sensu prorsus esse, & non aliquando admisisse in ani-
mum, quantis modis per hæresiarchas istos ab Ecclesia sit digressum?
Enumerat aliquot offensiones, sed magnas illas & sæpe dam-
natas hæreses in doctrina & sacramentis tacet, nec videtur ipsi quere-
la digna, de cæremonijs, de disciplina Ecclesiastica, de exactis ab Ec-
clesijs veris Episcopis, pastoribus & prælatis. De violenta occupati-
one & inuasionem iuris alieni, de superbo prælatorum Ecclesiæ con-
temptu, de templorum violatione, de imaginum demolitione plusq;
barbara, de exagitatione persistentium in religione monachorum
& virginum Deo consecratarum, de cœnobiorum deuastatione, de
votorum & pudoris Deo consecrati prostitutione, de sceleratis sacer-
dotum & sanctimonialium connubijs, de direptione & occupatio-
ne bonorum Ecclesiasticorum, vt interim de Sacramentarijs, de Ana-
baptistis, de oppressoribus liberi arbitrij, & fati defensoribus, deque
multis in Deum isthinc enatis blasphemijs taceamus. Quis enume-
ret enim vniuersa sectarum istarum flagitia, & fructus designatos?
Nec adhuc videntur Bucero tales digni, quos negemus esse fratres.
Quod simile flagitium vnquam vel Nouatiani, vel Donatistæ, vel
Pelagiani designarunt? Si Bucerus est in Ecclesia, cur non agnoscit
Ecclesiæ sacramenta? Neque enim Confirmationem, neque ordi-
nem, neque coniugium, neque item sacram vñtionem dignatur sa-
cramenti nomine, & haud satis compertum habemus, quid de pœ-
nitentiæ sacramento constituat, quam nec ipsam in hoc saltem libello
appellat sacramentum.

Sed negat se esse reprehensibilem, aut ab alio vnquam iudice er-
roris

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

roris conuictum vel damnatum, idque plus decies magna cum i-
stantia repetit. Non potest autem ignorare Martinum Lutherum a
Leone decimo & multarum Vniuersitatum iudicio damnatum.
Nec item ignorare potest, quod perniciosam sectam Oecolampadi-
us introduxerit. At Lutherum præceptorem suum appellat & a-
postolum CHRISTI: Oecolampadium vero & Capitonem pre-
ciosos & charos Dei viros. Horum igitur quomodo sint damnata do-
ctrina, non ipsi tantum inventores, sed & assertores & doctores, in
quibus est Bucerus, intelliguntur damnati, prout præclare Dama-
sus: Sabellium, inquit, damnauit Synodus, nec fuit necesse, ut secta-
tores eius postea damnarentur, singulas viritim Synodos celebrari,
sed pro tenore constitutionis antiquæ cunctos, qui prauitatis illius
exitere participes, vniuersalis Ecclesia duxit esse refutandos. Et pau-
lo post ita subdit dicens: Quoniam ipse error, qui semel est cum suo
autore damnatus, in particeps quolibet prauæ communionis effe-
ctum & execrationem sui gestat & poenam. Non solum autem pro-
pter recentes istos hæreticos, verum etiam propter veterum hæreti-
corum perfidiam, quam sectatur & defendit, & sacrorum canonum
transgressionem multis modis est damnatus.

Lutherus, Oecolampadius & Capito, defensantur per Bucerum.

Damnata hæresi damnantur assertores.

Quod Argentinenses demoliti sunt altaria, imagines, cæremoni-
as, defendit quasi bene actum sit, & ait de hoc extare claram doctri-
nam & exempla in sacra scriptura, & patribus veteribus. Hic vero
debit scripturas & patres, quibus id ipsum conatur efficere, pro eis
adducere. At certum est, quod non habeat claram scripturam: cer-
tum est etiam, quod non habeat veteres patres ad stipulatores. Alta-
ria enim habuit etiam Ecclesia primitiua ante tempora Constanti-
ni. Iulianus Iuliani apostatæ auunculus, non veritus lotio altaria con-
spargere, putrescentibus intestinis tanti flagitij poenas dedit. Imagi-
nes habuerunt Christiani a tempore CHRISTI & apostolorum.
Refert Eusebius Cæsariensis, in Cæsaria Philippi statuam æneam
ad sua vsque tempora permansisse, quam tradebant ad similitudi-
nem vultus IESV formatam. Iconomachorum hæresis sub Zeno-
ne Imperatore per Xenaiam seruum Satanæ, ut ait Nicephorus,
primum prædicata est, sed paulo post per secundam Synodum ge-
neralem, quæ Niceæ conuenerat, est extincta. Vetus quoque Eccle-
sia cæremoniis & pietate præsentem longe superauit, quod vel solus
baptismus poterit nobis abunde testari.

Bucer, auctor & defensor sacrilegij.

Sacrilegium vltio diuina sequitur. Imagines à tpe apostolorum.

Cum obijcitur, quod sit sanctæ religionis desertor, atque adeo
votifragus, & non aptus regno Dei, ut qui retro respexit, putat satis

Bucer, votifragus monachus.

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

Buce. per
mittit pō
tifici pote
statem ab
soluendi,
non autē
ligandi.

Dispēfati
onibus
nō oportet
nimiū
fidere.

excusatum se, quod vouerit minorennis, & sit idcirco per apostolica
cum iudicē voto & monachatu absolutus. Iudex apostolicus si qñ li
gat & iudicat Bucerum, propter nephandas hæreses, illicita conitū
gia, & canonum transgressiones, reluctatur Bucerus, & negat dam
nationem valere. Si vero ob causam nihili, & forsitan falsam, Buce
rum a voto Deo facto, vinculo illo indissolubili, absoluat, absolutio
nem Bucerus confirmat, & prædicat factum recte. Esto autem, quod
minorennis vouerit, de hoc enim nobis nihil constat: scimus esse ves
rum, quod diu in ea religione conuersatus sit, & dignitates consecu
tus. Cui videatur verisimile, quod vir factus iuuenile suum votum
non aliquando comprobauerit, & habuerit coram Deo ratum? At
Deus iudex ille, qui solus conscientiam nouit, cuius iudicium est se
cundum veritatem, ad Romanos secundo, requirit quod suum est
de manu nostra. Huic videndum an satisfecerit Bucerus. Non
ignoramus, quibus consilijs solent iudices, imo non iudices, sed cau
sarum patroni, aliquando ab Apostolica Sede pro iudicibus per frau
dem impetrari. Sed meminerit Bucerus eius, qd dicitur ab Aposto
lo: Deus non irridetur. Et illius: Non es mentitus hominibus, sed
Deo. Augustinus in Psalmum septuagesimū quintum: Nemo posita
tus in monasterio frater dicat, recedere de monasterio volo. Neq; em̄
soli, qui sunt in monasterio, peruenturi sunt ad regnum cælorum, &
illi, qui ibi non sunt, ad Deum non pertinent. Respondetur ei: Sed illi
non vouerunt, tu vouisti, tu retrospeixisti. Sic Leo primus, & habetur
xx. quæstione tertia: Propositum monachi, proprio arbitrio aut vo
luntate susceptum, deserri non potest absque peccato. Quod enim
quis vouit Deo, debet & reddere.

Buce. nes
gat se esse
hostē Cle
ri.

Inter obiectiones numerat Bucerus & hanc querelam, quod sit ad
uersarius Cleri & hostis libertatis ac immunitatis Ecclesiasticæ, atque
adeo non admittendus. Verum Bucerus pernegat se esse eiusmodi.
Arbitramur Clerum non admodum captare Bucei beneuolenti
am, sed hoc solum comprecari, vt redeat ad catholicæ Ecclesiæ gres
sium, ne pereat. Hoc si nolit, vt cesset a calumnijs, detractionibus,
& iniurijs. Potissimum vero parcat misellæ & incautæ plebi, quam
seducit.

Tandem querelam de doctrina suspecta & damnata profert.
Hoc vero est, hoc est, quod omnium maxime queruntur, quotquot
sunt pij, & orthodoxæ fidei sectatores, intromitti lupum in ouile do
mini, vt furetur, vt mactet, vt perdat. Pernegat autem Bucerus se vnq̄
legittime damnatum. Sed antea cōmonstratum est, noua cōdemna
tione

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

tionē nihil opus esse, vbi semel fuerit doctrina damnata. Non potest autem hoc negare, se docere nō pauca, quę multis iam seculis fuerunt per Ecclesiam in spiritu sancto damnata. Iudice vero Bucero, Bucerus nunquam damnabitur, neque vnquam fatebitur se errare, quia subuersus est: quamquam ex suo ipsius ore non infrequenter conuinci possit, ipse se se damnasse. Postremo, inquit, quod hoc oppugnant, quod secundum coniugium complexus sum, idque cum videri, & audent mihi obijcere canones, eo ipso magnum sibi dedecus consciscunt, & manifestant, quo spiritu agitentur. Cui dicimus: Imo vero plane manifestamus, nos agitari spiritu illo, quem dedit CHRISTVS Ecclesię suę, qui est doctor veritatis, & pudicitię amator, cuius instinctu sancti apostoli & patres iam inde a prima Ecclesię origine vsque nunc in eadem lege constiterunt, docueruntq; oportere Episcopum vnus tantum vxoris esse virum: qua constantia nobis religionis & pietatis laudem, Bucero ignominiam conciliamus. Verum hanc obiectionem non satis explicat, & partes multas breui pede transiit. Sunt autem obiectionis istius hæ partes: Prima, Bucerus sacerdos & monachus duxit vxorem contra canones. Altera, ipse monachus duxit non quamlibet, sed monacham Deo consecratam. Tercę incestum & sacrilegium commiserunt. Innocentius Cano. xv. & xvi. de velatis & non velatis virginibus, si transgrediantur, dicit habere damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt, & sponsio earum domino tenebatur, & sine vindicta solui non poterit. Item Chalcedonensis Concilij Cano. xvi. & habetur xxvij. quæstione prima: Si qua virgo. Virginem, quæ se domino consecrauit, similiter & monachum, non licere nuptialia iura contrahere. Item in Synodo Gregoriana ita habetur: Si quis monacham, quam Dei ancillam appellant, in coniugem duxerit, anathema sit. Et responderunt omnes tertio, Amen. In eam sententiam plurimi sunt apud patres veteres canones. Iouinianus quoq; Imperator, cum sub Iuliano apostata quidam ausi fuissent ducere vxores virginē Deo consecratas, legem tulit prætorianam, vt capitali sententiã plecterentur, qui sacram virginem nuptiali thoro violare auderent. Tertia, quod priore defuncta, & viduus, & monachus, & sacerdos, nupsit secundo. Et id quoque contra canones. Quarta, quod bis viduam, & eandem quoque monacham, duxit. Et tam præclaras nuptias castum coniugium & thorum appellat immaculatum. Adeo exiit omnem pudorem, & aueret incestas & illegittimas suas nuptias, honestorum ciuium honestissimis nuptijs comparare: Paulus & canones nō permittunt presbytero, licet virgo, quæ sui potestatem habet, ducenda sit, nubere secundo. Tantum abest, vt permittant viduam ducere aut sanctimoniam. De hoc vide distinctione xxxiiij. & xxxiiij. multos canones,

Digamia
Buceri.

Explicatio
Buceranorum
coniugiorum.

Ducen-
tes sancti
moniale
capite ple-
tebant.

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.
multos etiam apud Innocentium & Gelasium, & alios sanctos ponti-
fices.

Cum tot, tantisque criminibus sit obductus, & ob hæresum prop-
pugnationem pertinacem ab Ecclesia Dei alienus, sentiens omnem sibi
deesse facultatem ab obiectis se purgandi (nec enim patitur mali
istius natura, quavis licet obfussetur eloquentia, apparere alia, quæ sit)
ad convitiâ & iniurias conuersus, solum recriminatur, & Cleri diffama-
tionem, suam credit esse purgationem. Et primum hac utitur retia-
liatiõe: Apostolus vult Episcopum vnius vxoris esse virum, non percu-
cissorem, sed modestum: non litigiosum, non cupidum: sobrium, pru-
dentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non vinolentum,
Cõstat autem esse mādatum Dei, ne quis sit litigiosus, aut percussor,
aut auarus, aut multo vino deditus: hoc vero, nubere secundo, non est
mandato Dei contrarium, neque tam illicitum, quæ cetera. Non potest era-
go hoc Paulus tam strenue exigere, quæ exigit illa, quæ sunt mandato Dei
contraria. Atqui hæc ipsa, quæ talia sunt, hoc est, per se mala, atque a
Deo prohibita, Clerus dissimulat: ergo debet & in eo dissimulare,
quod Deus non vetuit. Nisi hoc faciat, dicit satis manifestare, se non
agi spiritu bono.

Est quidem acuta obiectio ista, sed vana. Rursus enim sophistia-
catur, & facit, quod licet vulgo, sacerdoti quoque licere: quum his iu-
re diuino, secundo nubere sit veritum, at non item laicis. Ad hæc si
spectetur, quid præterea discriminis sit inter ea, quæ Apostolus ab
Episcopo exigit, facile diluitur. Quædam enim sunt emendatu faci-
lia, alia vero difficilia. Quæ faciliter emendantur, quamdiu ea non
emendant Clerici, sunt ab officio haud dubium repellendi, & ut dis-
ci solet, suspendendi. Peracta vero emendatione & satisfactione, quæ
causa est, ut amplius repellantur: Vnde in talibus locum habet decre-
tum Carthaginensis Concilij: Clericus donec in vitio est, non pro-
moueatur. Verum quæ difficulter emendantur aut prorsus emen-
dari nequeunt, aliter sunt habenda, qualis est digamia, & copula con-
tra canones.

Alicubi erumpit, vbi videt se ratione destitutum, & imperiose sa-
tis vult, ut Clerus reformetur primum. Hoc cum factum fuerit, cum
sua ipsorum, suorumque omnium vitia ad vnum usque detulerint, &
sint toti nitidi, tum primum pollicetur aduersarijs suis sufficienti ratio-
ne satisfacere.

B. vult ut
sibi par-
catur, qui
que sint
omnes
correcti.

Etsi non iniuria taxat alicubi deprauatissimos quorundam mores,
hypo-

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

hypocrisim, superstitionem, Symoniam, fornicationem, adulteria, ceremoniarum abusum, & id genus similia, quæ nemo bonus & pius nisi cum gemitu & suspirijs videt & audit: tamen vt sua crimina alienis contegat, plerisque in locis immodicus est & falsus, ac summa cum iniuria, contemptu & calumnia, non sine vulgi concitatione in Clerum, vitia paucorum exprobrat omnibus, omnesque simul dignos & indignos contumelia afficit. Non mirum si in Clero Coloniensi tam amplo & numeroso sint quidam vitiosi, cum in paruo illo Christi discipulorum numero repertus sit, qui dominum venderet ac traderet. Omnibus pijs & bonis dolet esse in Clero vitia. Magis dolet, quod qui prohibere possunt, non curant. Maxime vero, quod qui debent prohibere, non solum dissimulant, sed fouent etiam & sustinent. At hic calumniator & sycophanta ita in omnes debacchatur & efferuet, tanquam omnes ad vnum pariter in eodem luto hæreant, & sint omnes ex æquo rei, omnibusque paucorum vitia comprobentur. Sic facit omnes Symoniacos & auaros, omnes scortatores, omnes hypocritas, omnes supersticiosos, omnes pharisæos, omnes sacrilegos, & multo iam tempore sacrilegium re & veritate omnibus vsurpatum. Quicquid mali est apud Protestantes, reijcit in Catholicos, a quibus dicit acceptum, neminem Catholicorum docuisse de vera communionem corporis Christi, quod est Ecclesia: imo neminem nosse ait Ecclesiam & disciplinam, neminem etiam desiderare. Omnibus exprobrat, quod Clerici quidam negocijs secularibus implicantur, quorum negocia plus millies dicit cultum Dei impedire, quam vxorem. Alicubi non pudet contestari, innumerabilia esse Cleri vitia, quæ adhuc restent, & ipse nondum attigerit. Et cum faciat omnes sine exceptione malos, protestatur nihilo minus se nihil arrogare sibi boni amplius, nihil etiam imputare Clero amplius mali, quam res coram Deo habeat, quod quæ mendaciter, maligne, & peruerse faciat, arbitramur non obscurum his, quibus Clerus ille longe ornatissimus & religiosissimus est perspectus & cognitus. At interim illi, quibus non est perspectus, quid lecto libello aliud cogitant, quam esse hæc vitia omnibus communia, omnibusque adhærere, quæ conspurcator iste calumniose affingit: Sed Deo laus & honor, per cuius gratiam Clerus Coloniens. pietate, religione, exemplo, vitæ honestate, & omnibus, quæ ad Clerum pertinent, disciplinis, ita ornatus est & instructus, vt vix vlli aliorum, siue in Germania, siue alibi in ijs omnibus cedat, etiam Bucero & hæreticis omnibus reclamantibus.

Genius
Buceri
immoderatus.

Impudens
mendacium.

Iam quo omnis eius intentio feratur, & quid hac sua doctrina, criminationibus, mendacijs & imposturis moliatur, semel explicat: Quando

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

Quandoquidem, inquit, non cernuntur in Clero esse ea, quæ nomini huic & officio congruunt, statim concluditur, quod neq; bona Ecclesiarum, aut dignitates ad Clerum debeant pertinere. Atqui hæc est illa Helena. Hic est ille Christus, cui seruit. Hoc est regnum illud, quod cupit sibi, suisq; ampliatur, eaq; est, quam meditatur, reformatio. Inhiat opibus Cleri. Huc inuitat principes proposito S. Gregorij exemplo, quem refert Imperialem exercitum de bonis Ecclesiarum multo tempore re aluisse. Comprobat factum Argentinensium, quos dicit Ecclesiarum & monasteriorum bona, quæ occuparunt, eo conuertisse, quo scriptura, canones & leges expendere præcipiunt: nimirum in omnis generis infirmos, peregrinos, pauperes, scholas & præceptores, & Clerum verius, q̄ Argentinensium, sacrilegium re ipsa multo iam tempore secundum canones commisisse, ideo videlicet, quod ea, quæ Argentinenses faciunt, ipsi non fecerint. Talibus imposturis homo plenus omni malitia, fraude & dolo, atq; ad seditiones natus, persuadet principibus & magistratibus, vt credant sibi licere, legitimis possessoribus exactis, Ecclesiarum bona inuadere, occupare, pro suo arbitrio erogare & expendere, contra donationes, fundationes, institutionesq; legitimas, & omnes tam diuini, q̄ humani iuris sanctiones. Siquidem Imperatores, reges & principes, qui collegia aut monasteria construxerunt, & de suis opibus locupletarunt, non voluerunt earundem administrationem principibus aut magistratui permittere, siue vt in quemlibet vsum per quoslibet expendere: verum vt Canonici & monachi die noctuq; Deum in hymnis & canticis laudantes, & orationibus inuigilantes, cum honesta & necessaria familia decenter & religiose inde viuerent, ornarentq; & honestarent, non confunderent sua egestate Ecclesiam Dei: vt item haberent, vnde tribuere possent necessitatem patienti.

B. iniuste comprobatur factum Argentinensium.

B. ad seditiones natus.

Sacrilegi qui.

Quod si non faciunt, peccant quidem, neq; tamen propterea censendi sunt proprie sacrilegi, nisi putamus & fures & homicidas esse proprie laicos illos, qui non statim distribuunt in pauperes ea, quibus ipsi abundant. Tales enim patres nonnunq; iniustos, fures & homicidas appellant, & illos sacrilegos, verum hyperbolice, cum proprie dicantur fures, qui res non suas dominis earum inuitis auferunt, vel sibi vsurpant. Sacrilegi vero, qui res sacras, aut Ecclesiarum commendatas, præter Ecclesiarum voluntatem auferunt, aut dispensant. Vnde Anacletus, & habetur xvij. q. iij. Qui rapit pecuniam proximi sui, iniquitatem operatur: qui autem pecuniam, aut res Ecclesiarum abstulerit, sacrilegium facit. Item Calixtus, & habetur xvi. q. vij. Si quis principum vel aliorum laicorum dispositionem, seu dominationem rerum Ecclesiasticarum sibi vendicauerit, vt sacrilegus iudicetur. In eandem sententiam

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BUCERI.

tentiam Paschalis pronunciat, & habetur eadem quæst. Nullus laico-
rum Ecclesias vel Ecclesiarum bona occupet vel disponat: qui vero se-
cus egerit, iuxta B. Alexandri capitulum ab Ecclesiæ liminibus arcea-
tur. Hinc patres Chalcedonen. Concilij voluerunt, vt singulæ Eccle-
siæ suos haberet œconomos ex Clero, cap. xxvi. quod ita habet: Quo-
niam in quibusdam Ecclesijs, vt rumore comperimus, præter œcono-
mos Episcopi facultates Ecclesiasticas tractant, placuit omnem ecclesi-
am habentem Episcopum, habere œconomum de Clero proprio, qui
dispenset res Ecclesiasticas secundum sententiam Episcopi proprii,
ita vt Ecclesiæ dispensatio præter testimonium non sit, & ex hoc dis-
spergatur Ecclesiasticæ facultates, & sacerdotio maledictionis contu-
melia procuretur. Quod si hoc minime fecerit, diuinis constitutioni-
bus subiacebit. Hoc sonant veteres canones. Hoc patres omnes lo-
quuntur, & obseruari debere cognoscit, & prædicat catholica Eccle-
sia Dei: nõ qd docet Bucerus, aut faciunt Argentineñ. Qui si volunt
dare eleemosynas, habent in scripturis, vnde id facere debeant, Tob.
iij. Ex substantia tua da eleemosynam. Et Salomon in Prouerb. ait:
Honora dominum de tua substantia, & de primitijs frugũ tuarum
da pauperibus. Egregius reformator misericors est in pauperes, do-
cet furari, rapere & sacrilegijs insistere funestis, vt. s. alatur infirmi, pau-
peres & peregrini. Quasi non magis ex istiusmodi rapina delitientur
hæresum magistri, apostata, votifragi, hypocritæ, & incestis cõnubijs
foetidi. Si hæc est pietas, quæ est impietas? Si hoc est reformare, quid
est euertere? Si hoc fas, quid nefas? Quod allegat factum D. Gregorij,
neq; historia vitæ eius complectitur, neq; Platina, aut alius quispiam,
quem nos legimus, scriptor probatus meminit, & haud dubium Bu-
ceranum commentum est.

Eleemos
synæ un-
de dādæ.

Buc. do-
cet furari.

Propter
hæresim
& sectas
rustici cæ-
si, & quo-
tidie mas-
la succres-
cunt.

Vniuersus orbis testatur, quanta mala nobis acciderint, postq̃ per-
ditissimæ istæ sectæ primum pullulascere coeperunt. Nam q̃ tot ru-
sticorum milia cæsa sunt, cui debemus, nisi huic hæresi? Quis incēdia
ista suscitauit? Heluetiorum & Batauorum cruentæ seditiones, vnde
nisi ex hæresibus ortæ sunt? Hæretici Monasterium occupant, res
sibi creauerant, omnibus Christianis minitabantur exitium, sed
quid non moliantur hæretici? Vnde inter principes dissidia, conspi-
rationes, protestationes, suspiciones, criminationes, nisi propter hære-
ses? Nec defuerunt interea irati Dei flagella, quæ nouis studijs incum-
bentes deterrerent, omnesq; simul commonefacerent. Sudor Britan-
nicus maioribus nostris inauditus. Turca primum depopulatus, va-
stauit deinde, & sub iugum misit Vngariam, validissimum Christia-
norum propugnaculum. Bis in Germania breui post tempore visus
est. Omnis nostrorum conatus instar fumus euanuit, manifesto iudicio
nre ac vltionis diuine. Et nũc ceruicibus nostris imminet, vt taceamus

IVDICIVM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO.

bella sæuissima, quibus inuicem absumimus alter alterum, pestes, famem, sterilitatem, insuetam aeris inclementiam, quæ omnia post exortas hæreses simul successerunt, & crescentibus hæresibus ipsa quoque succrescunt. Nec spes est, nisi submota hæresi, Deum nobis futurum propitium, qui multo amplius incredulitati & hæresi, quam erratibus humanis, irasci solet. Qui hæc non videt aut sentit, is plane & cecus est & insensibilis, & sopor domini, sicut ait scriptura, irruit in eum. Et tamen Bucerus pulchrum commentum hic nobis offundit. Credit se fascino oculos obligasse nobis, nec videre, quod videmus, nec quod sentimus, sentire, conaturque persuadere hæc omnia ideo accidere, quod Bucerum & Bucerum complices non recipimus: quod non possumus credere aliud, quam Euangelium & sancta doceat Ecclesia: loquiturque res ipsa, quod non possumus a sensu veritatis abalienari, & credere bonum esse malum, ac malum esse bonum, non etiam suum verbum esse purum, quod nimis impurum deprehendimus: neque item esse verbum domini, quod nihil sit inconstantius, mutabilius & nugacius, quam verbum domini, quod ni maneant in æternum. Tam infelici præstigio, nimisque intecto & peraspicuo connititur omnium istorum malorum culpam ab hæreticis deflectere & detorquere in Catholicos: quemadmodum olim Demetrianus suorum temporum mala & incommoda in Christianos reijciebat, ut qui Deos aspernarentur. Cui elegantissime respondit egregius ille martyr Cyprianus demonstrans, quod propter veri Dei cultum neglectum omnia aduersa acciderent. Consimili querela fatigabant ethnici Christianos tempore Augustini, qui & ipse in atheos illorum hominum proprietatem, culpam suam non agnoscere, sed impunitate alteri. Verissimum est autem, omnem hæresim sequi certissima Dei flagella. Non sustinet enim Deus perfidiam, illorum precipue, quibus veritas eius cognita est, quique ipsius religionem & fidem profiterentur, inultam. Hoc loquuntur tot afflictiones & captiuitates, quas filij Israel ab exteris perpeffi sunt, de quibus Moses, libri Iudicum & Regum, Hagiographi quoque & prophete dant clara testimonia. Neque deus vel sola illa Arrij perfidia in Ecclesiam? Ea tempestate facies Ecclesie foeda & admodum turpis erat. Non enim ab extraneis tyrannis, sicut prius, sed a proprijs vastabatur. Et ut Ruffinus inquit, fugabat alius, alius fugabatur, & uterque de Ecclesia erat. Ara nusquam, nec immolatio, nec libamina, præuaricatio tantum & lapsus erat, ac ruina multorum: similis poena, sed impar victoria, similiter cruciabantur, sed non similiter glorificabantur, quia dolebat Ecclesia etiam illius casum, qui impellebat ad lapsum. Cumque diu satis in Ecclesia fuisset tumultuatum, nec adhuc hæreses conquiescerent, grauior tempestas accessit. Gothi enim & Vandali crudelissimæ gentes cunctos simul subegerunt. Nec

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BVGERI.

Nec dictu facile, nec cuius credibile, q̄ pessime sub barbaris istis et inhumanis hominibus Christiani fuerint habiti & afflicti, vt cōplures Historiographi, & in primis Victor ille Vicensiū Episcopus, qui eo seculo libros tres de persequutione Vandalica scripsit, cōtestantur.

Nec aliud apparet modo futurum, nisi errorum magistri resipiscant, & veritatem agnitam cessent aduersus spiritum sanctum oppugnare.

Post hæc omnia, quo Reuerend. Domino, Comitibus, ciuitatibus, aulicis, nobilibus & plebeis causam suam faciat cōmendatiorem, prouocat nos ad certamē & disputationem, & hoc ipsum tanq̄ magnus quispiam Quinquertio vehementer vrget. Persuasit enim sibi, vt apparet, nos detrectaturos certamen, siue ob eruditiōis, quā sibi arrogat, opinionem, siue quod nos ad hanc palestram credat parum exercitatos, aut quod sit probabile, illorum incumbat autoritati & præsidio, quibus iam persuasit. Insimulat nos dolose & parum Christiane agere, nisi in palestram secum descendamus. Hoc ait fecisse diuum Augustinum, & Donatistas ad disputandum inuitasse. Ita testari de se Ambrosium ad Marcellinam sororem. Hoc constitutum in lviij. & lix. capitibus Concilij Aphricani, ac deinde huc Apostolum ipsum nos inhortari ij. Timoth. ij.

Cui nos paucis respondemus: Patres nunq̄ detrectasse certamen & disputationem, si quæ incidissent quæstiones nondum in Ecclesia definitæ, sed consueſse ad discussionem eiusmodi quæstionum aduersarios inuitare, & Synodum congregare, in qua sub iudicibus Ecclesiasticis de controuersijs definiretur & constitueretur. At si quis per ingenij prauitatem aut nouationis studium nolens acquiescere sanæ doctrinæ, semel definitas quæstiones subinde refricare, & rursus in dubium reuocare tentasset, coercebatur: nō autem ad disputationem admittebatur. Sic Gelasius in sua decretali, cuius pars habetur xxiiij. quæst. prima: Patres nostri catholici, videlicet docti pontifices in unitate, pro communionem catholicam atq̄ apostolicam, secundum scripturarum tramitem, prædicationemq̄ maiorum, facta semel congregatione sanxerunt, inconuulsum voluerunt deinceps, firmumq̄ constare, nec in eadem causa denuo, quæ præfixa fuerant, retractari qualibet reſenti præsumptione permiserunt, sapientissime providentes, quoniam si decreta salubriter cuiq̄ liceret iterare, nullum contra singulos quosq̄ prorsus errores stabile persisteret Ecclesie constitutum, ac semper per ipsos furoribus recidiuis omnis integra definitio turbaretur. Nam si similibus etiam præfixis, positarum semel Synodaliū regu-

IUDICIUM VNIVERSITATIS ET CLERI COLO-
larum non cessent elisæ pestes resumptis certaminibus contra funda-
mentum sese veritatis attollere, quid fieret, si subinde fas esset perfidis
inire Concilium? hæc Gelasius. Huc spectat & Martiani Imperatoris
constitu. De sanct. Trinita. & fid. catho. Nemo.

Hæc patrum nostrorum vestigia libenter, sicut oportet Ecclesiæ
filios, sectamur, damnantes, quod damnarunt illi, disputantes & excu-
tientes, quod nondum est excussum aut definitum. Quod refert mul-
ta Concilia post Nicenum illud coacta, in quibus rursus de quæstio-
nibus in Niceno Concilio definitis sit disputatum, arguit Gelasius in
eadem sua decretali ad Episcopos Dardaniæ esse falsum, ubi ita ha-
bet: Non latet nos in tempestate persecutionis Arriani plurimos
pontifices de exilijs pace reddita respirantes, per certas prouincias con-
gregatis secum fratribus Ecclesias composuisse turbatas, non tamen
vt illius Synodi Nicenæ, quicquid de fide & communione catholi-
ca definierant, immutarent. Quando vero nobis obiicit Paulum se-
cundæ ad Thimotheum secundo: Seruum autem domini non oportet
litigare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum
modestia corripientem eos, qui resistunt veritati: quid hoc facit ad im-
ponendam disputationis necessitatem? Apostolus præcipit corripere.
Aliud est corripere, aliud disputare. Allegat & Ambrosium, quem
facit ad Marcellinam sororem suam scribere: Se Auxentium Arria-
num ad disputandum coram vniuersa plebe Mediolanum prouoca-
sse sub hac lege & conditione, vt qui populi iudicio vicisset, obtine-
ret Episcopatum. Hic rursus falsus est. Nihil enim minus agit illic
Ambrosius, & ne semel quidem meminit vllius disputationis. Tanti-
bus contra Valentiniani Imperatoris satellites restiterit, & desuda-
uerit. In alia quadam epistola ad Valentinianum ipsum, qui iusserat
cum Auxentio disputare, ita respondet: Si tractandum de fide
didici in Ecclesia, quod maiores fecerunt mei. Si conferendum de fide
de, sacerdotum debet esse ista collatio, sicut factum est sub Constantio
no augustæ memoriæ principe, qui nullas leges ante permisit, sed de-
dit iudicium sacerdotibus. Factum est etiam sub Constantio augu-
stæ memoriæ Imperatore, paternæ dignitatis hærede. Sed quod be-
ne cœpit, aliter consummatum est. Nam Episcopi synceram primo
scripserant fidem, sed dum volunt quidam de fide intra palatum iu-
dicare, id egerunt, vt circumscriptionibus illa Episcoporum iudicia mu-
tarentur, qui tamen inflexam statim reuocauere sententiam. Si ad Syn-
nodum prouocat Auxentius, vt de fide disputet, licet non sit necesse
propter vnum tot Episcopos fatigari, qui, etiam si angelus de cælo
esset, paci Ecclesiarum nõ deberet præferri. Cum audiero Synodum
congregari, & ipse non deero. Tolle igitur legem, si vis esse certamen.
Huc

Buc. false
allegat
Ambrosi-
um.

DE DOCTRINA ET VOCATIONE BVCKERI.

Hucusque Ambrosius. Vnde apparet, quod false & perfide sanctus ille pater citetur ab heretico isto deprauatissimo. Simili fide allegat cap. lviij. & lix. Concilij Africani, quae dicit constituere, ut Praefectis seu Praetoribus Caesareae maiestatis disputationi praesidentibus, Episcopi aduersus Donatistas ineant disputationem, a quo Concilium illud est remotissimum.

Buce. fals
se allegat
S. Ambro
sium.

Quaquam autem sacris canonibus, & patrum decretis non permittatur nobis cum haereticis super damnatis quaestionibus congressus & disputatio, ne tamen gloriosus iste Thraso nobis insultet & gloriatur, ut facit, apud plebem, cui persuadet nos fugere lucem, causae diffidere, nec habere, quod ipsi opponamus: eni vltro, nulla coacti necessitate, aut lege, tantum ne tot animas lupus impune disperdat, & toties iactet peruersam suam doctrinam aduersus sanam & orthodoxam sanctae matris Ecclesiae hactenus traditam & praedicatam fidem, quam propter simplices quosque, aut iam prope nutantes expedit (etiam si vetant canones disputare) defensam, pusillorum scandalopotissimum imminente, legitimam pro fide nostra disputationem non abnuimus, etiam super his eius assertionibus, quas aliquando damnauit vniuersalis Ecclesia: modo detur iudex, cui permittuntur canones de fide Ecclesiae iudicare & definire, & aequis armis concedatur vtrinque certare. Hoc est, modo suscipiat sacram scripturam secundum sensum & interpretationem sanctorum patrum, qui nos ante mille abhinc annos praecesserunt. Canones item & decreta per vniuersalem Ecclesiam constituta & hactenus comprobata, cum illorum patrum & Ecclesiae doctorum doctrina, qui scholasticam, ut ipsi appellant, Theologiam praecesserunt. Haec enim cum sint arma, quibus nos impetit, aequum est ut eadem nobis permittat, & sinat se illis vicissim impugnari. Ad istiusmodi legitimam disputationem (confisi de auxilio & gratia Dei omnipotentis, & Christi saluatoris nostri, qui dixit: Cum stabitis ante reges & praesides, nolite cogitare, quomodo, aut quid loquamini, dabitur enim vobis quid loquamini. Non enim vos estis, qui loquimini, sed spiritus patris, qui loquitur in vobis) nos promptos & voluntarios praeter Ecclesiae consuetudinem offerimus.

Colonienses vltro
offerunt se
ad legitimam
disputationem.

Ita censuerunt Deputati ab Vniuersitate & Clero Secundario
Coloniensium. Deputantium & suo nomine.

Anno M. D. XLIII.

E iij

REVERENDI IN

CHRISTO PATRIS AC DOMINI D. QVIRI
ni Episcopi Cyrenēsis & Archipræsulis Colonien. quondā in Ponti
ficalibus Vicarij, saluberrimum consilium aduersus hæreses, idq; ex
quadam eius cōcione super verbo illo Euangelico: Vade Satana, ha
bita, & propria manu descripta excerptū, atq; sincero huic, ac ricq; ius
dicio adiectum, vt mortuum etiam eum, veluti solenne Vniuersitatis

& Cleri membrum, pro antiqua religione tuenda fortiter pu
gnare videat pius lector, qui viuis tam insignis eius præ
co & strenuus propugnator extitit.

OTAM vitam nostram militiā esse,
seu tentationem, non scriptura tantum
nos docet, sed & ipse nos monere de
bet Baptismus. Ibi enim, id est, in Bap
tismo, veluti pugnaturi Imperatori nos
stro, id est, Christo, nomen damus, & sa
cramento adigimur fideles nos fore. Il
le contra salarium pollicet, id est, regnū
Dei. Neq; vero leuē nobis esse proposi
tam pugnam æstimemus, sed lōge gra
uissimam, attestante Paulo ad Ephe. vi. Nō est, inquit, nobis collucta
tio aduersus carnem & sanguinem, id ē, hoīes Lutheranos .i. impios,
sed aduersus p̄cipes & potestates. i. demones, q; carne & sanguine. i.
impis hoībus vtuntur velut organis, aduersus mundi rectores tene
brarum harum, contra sp̄uales nequitas. i. astutias in coelestibus. Est
autem longe periculosissima tētatio, quæ sub specie boni aut recti ho
minem arripit, & tali specie conscientiam hoīs ligat, ita vt non credat
esse tentationem, sed magis dogma veritatis. i. verbum Dei. Tali spe
cie semper diabolus aggredit̄ hominem, quoties per infideles aut hæ
reticos conatur hominem abducere a fundamento salutis suæ. i. a fi
de. Nam Iudei scripturam mordicus tenēt & illius prætextu multos
deceperunt. Item hæretici semper pro more habent Euangelium iac
ētare, & sub tam specioso prætextu multos seducunt. Hic labor, hoc os
pus est. Si iuxta apostolicam. i. Petri & Pauli doctrinam arripio scutū
fidei, ipsi fidem docere se iactant. Si confugio ad sinum matris Eccle
siæ, & illius autoritate niti volo, apud se Ecclesiam esse dicunt. Quid
ergo faciemus? A scuto fidei & autoritate Ecclesiæ nequaquā receda
mus. Cum autem semel apostolica prædicatione fides sit per orbem
diffusa, & prædicatum Christi Euangelium iuxta David vaticinium
vsq; ad finem orbis terræ, certum esse nobis debet, non esse fidem do
gma eorum, quātumlibet iactent. Vnica enim est fides Christi, a qua
semel suscepta vetat Apostolus recedere, etiamsi angelus de cœlo alia
ud

ud euangelizet. Certus es ergo huiusmodi, siue hominem, siue angelum non aliud esse, q̄ tentatorem. Imo esse angelum Satanæ transfuratum in angelum lucis. Quod autem Ecclesiam hæretici semper iactant apud se esse, pro more suo faciunt. Sed reuera apud eos non esse Ecclesiam, hoc est fidele argumentum, sectio eorum & contradictio, contra quos scriptura Ecclesiastici secundo ait: Væ duplici corde, & peccatori terrâ ingredienti duabus vijs. Vḡ dissolutis corde, qui non credunt Deo, & ideo non protegentur ab eo. Ecclesia autem catholica vnica est, vt habet symbolum fidei, vno spiritu sancto semper gubernata, extra quam nulla fides, nulla peccatorum remissio, nullum Euangelium esse potest, quantumlibet iactent. Est ergo prætextus falsus, sub quo letale venenum latet. Tuum ergo est summo opere cauere, ne capiaris. Verum cum certus sis huiusmodi esse Satanæ nūcium, dic cum Christo: Vade Satana. Remedium autem contra huiusmodi tentationem est: Primum cogita nouitatem, quātumuis placeat, tamen in omni re esse suspectam, sed in fide Christiana esse perniciosam & pestiferam. Patet, quia fides omni tempore est vna, nec antiquari potest. Ideo omnis nouitas in fide perfidia est teste Paulo. Deinde cogita, quod etiā Paulus docet Ecclesiā Dei esse columnā & firmamentū veritatis. Hanc esse vnicā, & a Christo ad nos sine interruptione deriuatam, ac duraturā vsq̄ ad cōsummationem seculi. Hanc esse apud hæreticos non posse, quia multi sunt, contrarij sunt, veteribus noui succedunt. Quantumlibet ergo luceat tentator, videatur quantumlibet verus & euangelicus, tuum est dicere cum Christo: Vade Satana. Est autem in hoc fere periculum nobis, quod imparatos & non satis munitos nos inuadit tentator. Igitur consultum est, vt quædam admodum aere pestifero flatu infecto nos varijs antidotis præmunire anxie solemus, ita etiam hoc periculosissimo hæresum vndiq̄ obambulantium tempore nos scripturarum recte intellectarum testimonij, & certorum authenticorūq̄ librorum aduersus huius seculi hæreses in lucem editorum instructionibus, veluti efficacissimis phar macis & antidotis præmuniamus, ne inficiamur, inquinemur & ilaqueemur, iuxta illud Ecclesiastici decimo tertio: Qui tetigerit picē, inquinabitur ab ea.

Hieronymus: Hæreticorum, inquit, sibilus irremediabiliter mentes audientium vulnerat. Quapropter Imperatores Valentinianus & Martianus L. Quicunq̄ C. de hæreticis sanxerunt: Adeuntes discendi studio, vt de infausta hæresi disputantes audiant, decem librarum auri iubemus subire dispendium. Vltimo autem supplicio coerceantur, qui illicita docere præsumperint, aut ex ciuitatibus expellantur, &c. Hanc legem Valentinianus decreuit ante mille & centum annos.

1090136

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]